

631.

Petteri Mäkelä

JOHTOKUNTA JOHTI, JÄSENET ISTUIVAT
Urheiluseura Viitasaaren Viestin johtokunta vuosina 1960-1984

Suomen historian
laudaturtyö
Jyväskylän yliopistossa
Kevät 1997

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta HUMANISTINEN	Laitos historia
Tekijä Mäkelä, Timo <u>Petteri</u>	
Työn nimi Johtokunta johti, jäsenet istuivat: Urheiluseura Viitasaaren Viestin johtokunta vuosina 1960-1984	
Oppiaine Suomen historia	Työn laji sivulaudatur
Aika kevät 1997	Sivumäärä 74 69
<p>Tiivistelmä - Abstract Urheiluseura Viitasaaren Viesti edusti vuosina 1960-1984 tyypillistä maaseudun yleisseuraa. Johtokunta johti seuraa, eikä ollut ainakaan pöytäkirjojensa tasolla juuri tekemisissä ympäröivän yhteisön kanssa. Johtokunnan toiminta muuttui tarkastelujakson aikana siten, että tehtäviä delegoitiin yhä enemmän jaostoille.</p> <p>Johtokunnan puheenjohtajat olivat yleensä teknisen alan ammattilaisia, varapuheenjohtajat ja sihteerit kaupalliselta tai talouden alalta. Viljelijäväestö ei ollut juuri edustettuna. Johtohenkilöiden toimikaudet vastasivat valtakunnallisia keskiarvoja. Rivijäsenten kaudet taas olivat hieman pitempiä, sillä johtopaikoille ei yleensä tultu suoraan johtokunnan ulkopuolelta. Ammatillinen tausta jakautui jäsenten kohdalla johtopaikkoja tasaisemmin.</p> <p>Tarkastelujakson loppua kohti johtokunta puuttui entistä vähemmän juoksevien asioiden hoitoon ja käytti enemmän aikaa taloudesta huolehtimiseen.</p>	
Asiasanat Urheiluhistoria, urheiluseura	
Säilytyspaikka historian laitos	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. TEHTÄVÄ	1
1.2. LÄHTEET	2
1.3. TUTKIMUSTILANNE	4
2. VIITASAARI VUOSINA 1960-1984	6
2.1. VÄESTÖ	6
2.2. ELINKEINORAKENNE	9
2.3. KUNTA	12
2.4. POLIITTISET VOIMASUHTEET	14
2.5. VIITASAARELAINEN URHEILUELÄMÄ	16
3. URHEILUSEURA VIITASAAREN VIESTI	20
3.1. VIESTI ENNEN VUOTTA 1960	20
3.2. PÄÄTÖKSENTEKO SEURASSA VUOSINA 1960-1984	24
4. SEURAN PUHEENJOHTAJAT JA SIHTEERIT	31
4.1. PUHEENJOHTAJIEN JA SIHTEEREIDEN TOIMIKAUSIEN PITUUDET	31
4.2. SIHTEERIEN JA PUHEENJOHTAJIEN AMMATILLINEN TAUSTA	34
5. JOHTOKUNTA	39
5.1. JOHTOKUNNAN JÄSENYYS	39
5.2. JOHTOKUNNAN AMMATILLINEN TAUSTA	44
5.3. VERTAILUA JOHTOKUNNAN SEKÄ PUHEENJOHTAJIEN JA SIHTEEREIDEN VÄLILLÄ	45
6. JOHTOKUNTA TOIMINNASSA	50
6.1. URHEILUASIAI	50
6.2. SEURAN JOHTAMINEN	54

6.3. TALOUS	58
7. PÄÄTELMIÄ	67
LIITE	70
LÄHTEET	72

1. JOHDANTO

1.1. TEHTÄVÄ

Urheiluseurat ovat etenkin maaseutupaikkakunnilla olleet tärkeitä sosiaalisen toiminnan keskuksia. Perinteisesti niiden johtopaikoilla on istunut muutenkin aktiivisesti pitäjässä toimineita henkilöitä. Ehkä johtokuntapaikkoja on pidetty jopa tavoittelemisen arvoisina. Tällä tavoin seurat ovat kiinnittyneet varsin kiinteästi paikallisyhteisöön. Kuitenkin viimeistään 1970-luvun lopulta lähtien urheiluseurojen asema on muuttunut, sillä niistä on tullut yhä enemmän urheiluun, eikä sosiaaliseen toimintaan keskittyneitä yksiköitä. Siksi onkin mielenkiintoista tarkastella, onko urheiluseuran asema maaseutupaikkakunnalla muulla tavoin muuttunut.

Tarkastelun kohteena on Viitasaaren Viesti, koska se muodostui itselleni tutuksi kirjoittaessani seuran 80-vuotisjuhlajulkaisua. Samalla sain käsiini runsaasti seuran omaa alkuperäismateriaalia. Toisaalta Viitasaaren Viesti on hyvin tyypillinen maaseutukeskuksen valtaseura niin ikänsä, kokonsa kuin toimintansakin perusteella. Erityisesti on tarkoituksena perehtyä johtokunnan ja sen jäsenten kytkentöjä kunnalliseen päätöksentekoon, elinkeinoelämään ja muihin yhteisöihin. Myös em. henkilöiden ammatillinen tausta joutuu tarkkailun alaiseksi. Koska aikarajaus ulottuu näinkin pitkälle välille, on myös syytä havainnoida mahdollisen sukupolvenvaihdon vaikutusta seuran toimintaan.

Paitsi urheiluseuraa, on tietysti selviteltävä yhteisöä johon tarkastelun kohdetta ollaan liittämässä. Sen lisäksi, että Viitasaari lienee varsin tyypillinen maaseutupaikkakunta, on sillä luonnollisesti erityisiä paikallisia ja alueellisia piirteitä. Paikkakunta muuttui vuosien 1960-1984 välillä eräiltä osin paljon, mutta toisaalta tietyt seikat ovat pysyneet pitkälti samanlaisina.

Ehkä tärkein muutoksen kohteena ollut seikka Viitasaarella vuosien 1960-1984 välillä oli väkiluvun nopea väheneminen. Tämä kohdistui erityisesti nuorempaan väkeen, mikä kenties näkyi myös urheiluseurassa. Tämän kanssa yhteen liittyy se, että elinkeinorakenne ei pysynyt nopeammin kehittyneiden keskusten mukana, vaan pysyi pitkään maatalousvaltaisena. Toisaalta Viitasaari kuuluu myös niihin paikkakuntiin, jotka menettivät paljon asukkaita Ruotsiin.

Oman osansa huomiosta vaatii myös Viestin ja Viitasaaren kunnan välinen yhteistoiminta. Ajanjaksoon sisältyy kunnan hallintoelinten muutos poliittisella kartalla vasemmalta oikealle. Aiempi SDP:n johtoasema siirtyi keskustalle. Voisi arvella tämän helpottaneen SVUL:n seuran toimintaa kunnan kanssa. Tarkastelujakson loppuun osuu myös liikuntalain voimaantulo, joka ansaitsee myös hieman huomiota, sillä se määritteli kuntien ja urheiluseurojen toiminnan rajoja entistä tarkemmin.

Kuten edellä käy ilmi, on ongelmakenttä varsin moninainen. Siksi onkin syytä painottaa sitä, että tärkein tarkastelun kohde on seura ja sen johtokunnan toiminta. Muita asioita selvitetään ainoastaan, mikäli niiden katsotaan riittävästi liittyvän Viitasaaren Viestin asemaan tai sen toimintaan.

1.2. LÄHTEET

Lähteistön puolesta aihepiiri on sekä ongelmallinen että mielenkiintoinen. Pääasiassa on tarkoitus tukeutua urheiluseura Viitasaaren Viestin oman arkiston alkuperäisaineistoon. Toisaalta näin on pakkokin tehdä, sillä historian piirissä urheiluseuroja on tutkittu melko vähän. Tutkimuskirjallisuus koostuukin enimmäkseen liikuntasosiologian alalta.

Viitasaarta vuosina 1960-1984 käsittelevän luvun aineisto on kerätty suurimmaksi osaksi Viitasaaren kaupunginarkistosta. Tässä mielessä tärkeimmän osan saavat kunnalliskertomukset, sillä niiden luonne on sopivasti yhteenvedonomainen. Kirjalli-

suuden osalta mm. Keski-Suomen historia osoittautui käyttökel-
poiseksi.

Kolmannessa luvussa tarkasteltu Viitasaaren Viestin organisaatio selviää luonnollisesti parheiten seuran oman arkiston papereis-
ta. Keskeisimmän osan saavat johtokunnan pöytäkirjat. Näyttäisi-
kin siltä, että etenkin 1960-luvulla seuran asiat tulivat varsin
sääntölisesti dokumentoiduiksi. Sen sijaan esimerkiksi jaostot
eivät juurikaan jättäneet jälkeensä kirjallista materiaalia.
Hyvän tiivistelmän seuran toiminnasta saa toimintakertomuksista.
Tarkastelujakson alkupuolella ne ovat kuitenkin puutteelliset,
sillä vuodet 1960-1961 ja 1963-1964 sekä 1969 puuttuvat. Aihetta
sivuavat myös sisällöltään niukahkot Viitasaaren urheilulauta-
kunnan pöytäkirjat.

Tältä osin tutkimuskirjallisuus on ongelmallista, sillä urhei-
luseuroja käsittelevä tutkimus ajoittuu pääasiassa 1980-luvulta
nykypäivään. Ansiokkaimmin aiaa ovat käsitelleet Kalevi Heinilä
ja Pasi Koski liikuntaseuratutkimuksissaan. Historian puolella
liikunnasta ja urheilusta on kirjoitettu lähinnä yleisesityksiä,
joista merkittävin lienee vuonna 1992 ilmestynyt Suomi uskoi
urheiluun. Vertailua toisiin seuroihin vaikeuttaa se, että
seurahistoriikit keskittyvät yleensä kirjaamaan parhaita saavu-
tuksia ja tärkeimpiä toimihenkilöitä. Urheiluseurojen sosiaali-
sen rakenteen tutkimus saattaisikin tuoda uusia näkökulmia koko
yhteiskunta- ja järjestöhistorian alalla.¹

Se mitä edellä on sanottu, pätee lähteiden puolesta pitkälti
myös neljännen, Viitasaaren Viestin johtokuntaa ja sen sitoumuk-
sia käsittelevän luvun kohdalla. Lisäksi jäsenten kuulumista
muihin vapaaehtoistyötä tekeviin järjestöihin ja yhdistyksiin on
tarkasteltu erilaisten matrikkeliin ja paikallislehden, Vii-
tasaaren Seudun kautta. Arvokasta muistitietoa on saatu haastat-
telmalla seuran entisiä pitkäaikaisia toimihenkilöitä, Voitto
Sippolaa, Erkki Kantolaa ja Jaakko Kataistoa.

¹ Roiko-Jokela 1995, s. 196-197.

Yleisesti voisi sanoa, että lähteistö on painottunut alkuperäis-aineistoon ja kirjallisuutta on ollut pakko kerätä eri alojen tutkimuksista. Suomalaisen urheiluhistoriantutkimuksen tradition kapeus on vaikeuttanut tarkoituksenmukaisen kirjallisuuden löytämistä. Urheilun suosion huomioon ottaen tämä herättääkin hieman ihmetystä, ja laittaa toivomaan asiantilan korjaantumista lähivuosina.

1.3. TUTKIMUSTILANNE

Tutkimustilanne on siis sikäli kiinnostava, että edessä on kohtuullisen kyntämätön sarka. Kuten aiemmin tuli todettua, ovat urheiluseuroja tutkineet liikuntasosiologit. Viime vuosien tärkein saavutus alalla lienee Kalevi Heinilän ja Pasi Kosken Suomalainen liikuntaseura vuodelta 1991. Sekin kuvaa kuitenkin aihetta 1980-luvun lopulta lähtien, mutta antaa urheiluseuroistamme selkeän kuvan. Sosiologian alalta löytyy käyttökelpoista, vapaaehtoista kansalaistoimintaa käsittelevää kirjallisuutta, jota voi käyttää taustatietona.

Historian puolella urheiluseurat ovat seurahistoriikkeja lukuunottamatta vähän tutkittu alue. Myös opinnäytteinä esitetyt seurahistoriikit eivät dokumentoinnista ja viitteiden käytöstä huolimatta ole kovin analyyttisiä. Urheiluseuran anatomia jää useimmiten lähes kokonaan selvittämättä ja parhaimmillaankin tyydytään selvittämään suppeasti seuran organisaatiota. Näin niitä on vaikea käyttää edes vertailukohtana käsillä olevaa tutkimusaihetta ajatellen.

Historian alalla täytyy näin ollen tyytyä pääasiassa urheilua käsitteleviin yleisesityksiin. Jo aiemmin mainittu Suomi uskoi urheiluun antaa hyvän yleiskäsityksen suomalaisesta urheiluelämästä niin kaukaa menneisyydestä lähtien kuin se suinkin on mahdollista. Myös SVUL:n Keski-Suomen piirin historiikeista on ollut jonkin verran hyötyä. Vertailukohtia voi löytää muun järjestöhistorian parista, kuten esimerkiksi nuorisoseuroista,

joiden urheilutoimintakin on ollut perinteisesti varsin vilkasta.

Urheiluseurojen historiikkeja laadittaessa olisikin jatkossa hyvä tutkia myös niiden taustoja, vaikka se ei aina seuroissa kovin suurta innostusta herätäkään. Tätä kautta saataisiin tutkimusta varten vertailuaineistoa, jotta päästäisiin tekemään laajempaa kartoitusta. Tämä olisi varmasti järjestöhistorian kannalta hyödyllistä. Lisäksi tätä kautta voitaisiin kenties päästä syvemmälle paikallisyhteisöjen historian tukimuksessa.

2. VIITASAARI VUOSINA 1960-1984

2.1. VÄESTÖKEHITYS

Suomalaiset maaseutupaikkakunnat - Viitasaari mukaanlukien - kehittyivät 1960-luvun alkuun asti pääsääntöisesti samaan malliin kuin aina ennenkin. Tasaiseen väestönlisäykseen ei liittynyt mitään dramaattista ja toista maailmansotaa seuranneet asutustoimenpiteet lisäsivät monilla alueilla väkilukua sekä uusia maatiloja. Samoin myös Viitasaari pysyi maatalousvaltaisena ja suurin osa väestöstä asui haja-asutusalueilla.

Suomalaisen taloustuotannon rakennemuutos aiheutti etenkin 1960-luvulla muuttoliikkeen. Alkutuotannon osuus laski vuosien 1940-1975 välillä 64 prosentista 14 prosenttiin. Kasvava teollisuustuotanto muodostui kaupunkeihin ja eteläiseen Suomeen ja väestö kasautui keskuksiin. Samalla syntyvyys laski nopeasti 1960-luvun alussa niin, että väkiluku vuosina 1969-1970 jopa aleni. Em. vuodet olivat myös siirtolaisuuden huippuaikaa.¹

Keski-Suomessa syntyvyys aleni 1950-luvun lopulla, mikä johti väestönkasvun pysähtymiseen vuonna 1963. Loppu vuosikymmen olikin jyrkän väkiluvun vähenemisen aikaa. Tärkein syy kotimaiseen ja Ruotsiin suuntautuneeseen muuttoliikkeen oli maaseudun liikaväestössä. Maa- ja metsätalouden koneellistuminen, ylituotanto, työttömyys sekä pientilojen kannattamattomuus, jotka kaikki liittyvät toisiinsa, laitoivat väen liikkeelle. Väkiluvun lasku pysähtyi vuonna 1973 ja vuosikymmenen lopulta 1980-luvun puolelle väestömäärä kasvoi. Keski-Suomea väestötappio koetteli vuosikymmentä

¹ Wiman 1982, s. 494-495.

myöhemmin kuin esimerkiksi Mikkelin, Vaasan sekä Kuopion läänejä.²

Vuosien 1950-1985 väestöromahdus oli Keski-Suomessa jyrkempi kuin pahimpina nälkä- ja tautivuosina. Väkiluku putosi joissakin kunnissa lähes puoleen (esim. Luhanka menetti 46%, Kuhmoinen 45% ja Multia 43% väestöstään). Elpyminen alkoi 1970-luvun lopussa, jolloin rakenteelliset ja taloudelliset paineet hellittivät, eli jonkinlainen tasapaino oli saavutettu.³

Viitasaarella syntyvyys pysyi korkeana aina 1950-luvulle saakka. Väestö pysyi paikkakunnalla myös vilkkaan uudisraivauksen ansiosta.⁴ Syntyvyys laski vuosien 1951-1960 23,3 promillestä vuosien 1971-1980 10,5 promilleen, mikä oli lähellä Keski-Suomen läänin keskiarvoa. Yleensä 1970-luvulla Viitasaarella kuoli enemmän ihmisiä vuosittain kuin syntyi.⁵

Väkiluku oli korkeimmillaan vuonna 1960, jolloin se oli yli 12 600, mitä seurasi yhtäjaksoinen jyrkkä lasku aina vuoteen 1975 asti. Tämän jälkeen lasku oli hitaampaa vuoteen 1978, minkä jälkeen väkiluku vuosia 1980 ja 1981 lukuunottamatta kasvoi vuoteen 1984 saakka. Pienimmillään Viitasaaren väkiluku oli vuonna 1981, eli 8 900 asukasta. Valtakunnallisestikin maalaiskuntien kohdalla ensimmäinen muuttovoittovuosi oli 1977, joten Viitasaarta voidaan pitää tässä suhteessa hyvin tyypillisenä maaseutupaikkakuntana.⁶ Viitasaari

² Laitinen 1993, s. 34.

³ Laitinen 1993, s. 41.

⁴ Laitinen 1993, s. 40.

⁵ Laitinen 1993, s. 56-57, 61.

⁶ Vka, Viitasaaren kunnalliskertomukset vuosilta 1960-1984, Laitinen 1993, s. 38, Wiman 1982, s. 501.

menetti siis noin kahdessakymmenessä vuodessa vajaat 4 000 asukasta eli noin kolmanneksen väestöstään.

Viitasaarella tappiollinen väestökehitys alkoi noin vuosikymmentä myöhemmin kuin muualla Keski-Suomessa, mutta oli sitäkin jyrkempi. Lisäksi Ruotsiin muutto oli paikkakunnalla poikkeuksellisen vilkasta. Vaikka väestötappiokierre katkesikin 1980-luvun alussa, ei Viitasaari muodostunut paikalliseksi keskukseksi, kuten esimerkiksi Saarijärvi. Siihen olisi tarvittu enemmän teollisuutta.⁷

Paitsi että väestö pakeni maaseutupaikkakunnilta, siirtyi se aina 1950-luvulta lähtien myös pitäjien sisällä haja-asutusalueilta taajamiin. Viitasaaren kirkonkylän asukasluku oli vuonna 1960 ainoastaan 2 155, eli vajaa viidennes koko kunnan väestöstä. Vuoden 1985 taajaman väkiluku oli 4 281, mikä edusti 47,6% koko asukasluvusta. Samoina vuosina aikana Keski-Suomen vastaavat luvut olivat 46,2% ja 69,9%, joten Viitasaari pysyi edelleen alhaisesti taajamoituneena paikkakuntana. Tämä tarkoittaa yleensä alhaista teollistumista, mikä Viitasaarenkin kohdalla pitää hyvin paikkansa.⁸

Viitasaari on tyypillisesti ollut paikkakunta, jonne ei kovin runsaasti ole muuttanut väkeä muualta. Kun Keski-Suomen väestöstä 46,3% asui vuonna 1985 (?) samassa kunnassa jossa oli syntynyt, oli vastaava tunnusluku Viitasaarella 67,4%, mikä on korkeimpia koko läänissä.⁹ Paikkakunnalta muuttaneet ovat enimmäkseen olleet nuoria aikuisia (20-24-vuotiaita). Lisäksi naiset ovat muuttaneet miehiä nuorempina. Tämä on pääasiassa johtunut naisten työpaikkojen tila-

⁷ Laitinen 1993, s. 40.

⁸ Laitinen 1993, s. 42-44.

⁹ Laitinen 1993, s. 73.

päisyydestä maaseudulla.¹⁰

Viitasaarella naispuolisen väestön muutto aiheutti 1960-luvun puoliväliin mennessä väkiluvussa melkoisen miesenemmyden, joka vuonna 1964 oli suurimmillaan 376 henkeä. Pitäjän väkiluku oli tuolloin 11 914.¹¹ Tämä epäsuhde taasaantui käytännössä vuoteen 1975 mennessä, jolloin miesenemmys oli 20 henkeä. Tarkastelujakson lopulla ero miesten ja naisten lukumäärän välillä ei ole merkittäviä eroja.¹²

Viitasaari oli siis vuosina 1960-1984 tyypillinen suomalainen maalaispaikkakunta, joka menetti väestöstään maassa- ja maastamuuton seurauksena. Lisäksi viitasaarelaisten syntyvyys aleni nopeasti 1960-1970-luvuilla. Pitkään Viitasaarella vallitsi myös selkeä miesenemmys. Paikkakunta ei teollistunut riittävän nopeasti, jotta se olisi pystynyt tarjoamaan työtä kaikille asukkailleen.

2.2. ELINKEINORAKENNE

Edellä kuvattu väestökehitys ja elinkeinorakenne liittyvät olennaisesti yhteen. Tämä käy selkeästi ilmi myös Viitasaaren kohdalla, joka on perinteisesti ollut maa- ja metsätalousvaltainen paikkakunta. Rakennemuutos koettelikin pitäjää pitkään ja ankarasti.

Kuvattaessa maaseutuelinkeinoja koetellutta rakennemuutosta, on syytä pitää mielessä muutamia seikkoja. Vaikka esimerkiksi maatalouden osuus kokonaistuotannosta laski vuosien 1950-1980 välillä n. 16%:sta viiden prosentin tienoille, oli kehitys maa- ja metsätaloudessa silti suotuisa. Suhteellisen

¹⁰ Laitinen 1993, s. 78,80.

¹¹ VKA, Viitasaaren kunnalliskertomus vuodelta 1964, s. 2.

¹² VKA, Viitasaaren kunnalliskertomukset vuosilta 1965-1984.

osuuden lasku johtuukin muiden alojen nopeammasta kehityksestä.¹³ Toisen maailmansodan jälkeen 1,3 miljoonaa henkeä siirtyi maa- ja metsätaloudesta pois, eli joka kolmannen ammatti siirtyi perinteiseltä modernille sektorille. Euroopassa elinkeinorakenne on muuttunut nopeammin vain Bulgariassa.¹⁴

Sotien jälkeinen asutustoiminta taas nosti yksityismetsien osuuden 55%:sta 65%:n vuosien 1945-1960 välillä. Tuolloin suurin osa (n. 90%) yksityismetsien omistajista oli maanviljelijöitä, kun 1970-luvun puoliväliin tultaessa heidän osuutensa oli pudonnut 70%:een.¹⁵ Samalla maa- ja metsätöiden luonne muuttui. Moottorisahat tulivat metsiin 1950-luvulla, maataloustraktorit 1960-luvulla ja metsätraktorit 1970-luvulla. Metsätyön vaativuus toi mukanaan myös ammattitaitoisen työvoiman 1970-luvun alussa, mikä verotti kausityöpaikkoja n. 100 000:lla verrattuna 1950-lukuun. Tuotto kasvoi työntekijää kohti laskettuna vuosien 1970-1975 välillä 700:sta 1 400 kuutiometriin. Vielä 1950-luvun alussa määrä oli 300 kuutiometriä.¹⁶

Kaupan työpaikat taas lisääntyivät nopeasti 1960-1980-luvuilla, jolloin rahoituksen ja liike-elämän työpaikkojen määrä kolminkertaistui. Tämä johti myös maaseudulla siihen, että kirkonkylien kehitys oli suotuisampaa kuin muiden taajamien. Näin osa maaseudun muuttoliikkeestä pysähtyi kehitysalueiden keskuksiin.¹⁷

¹³ Pihkala 1982, s. 387, 391.

¹⁴ Myllyntaus 1992, s.47.

¹⁵ Pihkala 1982, 401-402.

¹⁶ Pihkala 1982, 405.

¹⁷ Granberg 1992, s. 62.

Viitasaarellakin elinkeinorakenne muuttui, mutta kehitys tavallaan laahasi perässä myös Keski-Suomen mittakaavassa. Eräänä syynä suren maatalousvaltaisuuteen oli paitsi perinteessä, myös itsenäistymisen alkuvuosien torppari- ja asutuslaeilla. Torpparilain perusteella Viitasaarella itsenäistyi 534 tilaa, eli yli 30% kaikista viljelmistä. Vuosien 1922 ja 1936 asutuslakien perusteella taas syntyi 187 tilaa, mikä oli yli 10% kokonaismäärästä. Kaikkiaan itsenäisyyden ajan asutustoiminnan johdosta perustetut tilat edustavat kokonaismäärästä 63,6% Kaikki luvut ovat Keski-Suomen korkeimpia.¹⁸

Maatalouden merkittävää asemaa viitasaarelaisessa talouselämässä kuvastaa se, että vielä vuonna 1985 paikkakunnalla 30% sai tulonsa maataloudesta. Osuutena se on suurin läänin suurten pitäjien joukossa.¹⁹ Erikoispiirteinä Viitasaaren elinkeinorakenteesta voidaan mainita kalastus ja kiviteollisuus. Päätoimisia kalastajia oli vielä vuonna 1976 viisi ja sivutoimisia 130. Huomattavasti suurempi taloudellinen merkitys on ollut kiviteollisuudella, jossa Viitasaarella on pitkät perinteet. Keski-Suomessa kiviteollisuus on keskittynyt lähes pelkästään Viitasaaren ja Jyväskylän seuduille.²⁰ Silti Viitasaaren teollisuustuotanto on arvolla mitattuna ollut saman kokoisiin paikkakuntiin verrattuna ollut vähäistä.²¹ Suurin osa viitasaarelaisesta teollisuudesta on kuitenkin saha- ja puuteollisuutta.

¹⁸ Jokinen, s. 110, 112.

¹⁹ Jokinen, s. 116.

²⁰ Jokinen, s. 156, 212.

²¹ Jokinen, s. 168.

Palveluammateissa yritykset ovat olleet valtaosin pieniä perheyrittäjiä. Suurempia yksiköitä ovat edustaneet keskustan kauppaliikkeet ja pankit. Pankkitoiminnassa Viitasaari onkin ollut pohjoisen Keski-Suomen keskus. Säästöpankki perustettiin jo vuonna 1891. Suurimman pankin aseman on sittemmin ottanut Osuuspankki. Lisäksi PYP:n konttori oli Viitasaarelle perustettu jo vuoteen 1919 mennessä.²²

Maatalousvaltaisuus ja matala teollistumisaste on aiheuttanut jo aiemmin kuvattuja väestömuutoksia, joissa väkiluku on nopeasti laskenut. Palveluammattien merkitys on kasvanut, kuten muuallakin, mutta palveluyritykset ovat pysyneet valtaosin pieninä. Tärkeäksi työllistäjäksi etenkin 1970-luvulta lähtien on noussut kunta.

2.3. KUNTA

Viitasaaren kunta kehittyi tarkastelujakson aikana hyvin kevyestä raskaaksi organisaatioksi. Vielä 1960-luvun alussa kunta työllisti vain muutamia työntekijöitä, kun 1980-luvulla se oli jo paikkakunnan suurin työllistäjä. Tässä suhteessa se ei eroa muista maaseutupaikkakunnista. Lisäksi kunnallisuus paisui tasaiseen tahtiin.

Viitasaarella varsinainen edustuksellinen päätöksenteko alkoi vuoden 1918 kunnallisvaaleista. Eräänä kunnalliselämän merkkipaaluna voidaan pitää myös Suomen ensimmäisen kunnanlääkärin palkkaamista vuonna 1882. Ensimmäinen kunnanjohtaja Kaino Salminen puolestaan aloitti työnsä vuonna 1952.²³ Hän toimikin virassaan aina 2.10.1967 asti. Tämän jälkeen paikalla kävi kaksi lyhytaikaista viranhaltijaa, kunnes paikalle valittiin pitkäaikainen kunnansihteeri Esko

²² Jokinen, s. 267, 272-273.

²³ Vihola, s. 400, 409, 421.

Kokki 20.12.1968. Kunnansihteeriksi tuli Asko Liimatainen 24.2.1969, minkä jälkeen em. parivaljakko hoitikin kunnan korkeimpia virkoja lähes yhtäjaksoisesti - välillä paikkoja vaihtaen - tarkastelujakson loppuun saakka.²⁴

Kunnallistaloudessa Viitasaari oli hitaan kasvun kunta. Menojen reaaliarvon kasvu kuului vuosina 1930-1990 läänin matalimpaan ryhmään. Pääomamenot puolestaan olivat Viitasaa-rella 1970-luvulla läänin korkeimmat Kivijärven ohella (38% koko menoista verrattuna läänissä tavanomaiseen n. 26%). Lisäksi kunta oli läänin suurimpia lainanottajia, sillä sen tuloista n. 20% katettiin velanotolla. Velkaantumisaste olikin vuonna 1970 jo yli 50%.²⁵ Varallisuudeltaan Viitasaari putosi mk/asukas laskettuna vuosina 1930-1970 keskitasolta köyhien kuntien ryhmään.²⁶ Veroäyri kuului tarkastelujakson aikana jatkuvasti läänin korkeimpiin kuuluvana.²⁷

Kunta muuttui siis 1960-luvun alusta 1980-luvun puoliväliin mennessä melkoisesti. Vielä tarkastelujakson alussa palkan- nauttijoita oli vähän - suurimpana ryhmänä ehkä opettajat. Viime vuosikymmenelle tullessa määrä oli kasvanut jo satoihin. Tämä lienee ollut yksi merkittävä syy kunnan suureen velkaantumisasteeseen ja jatkuvasti korkeana pysyneeseen veroäyriin. Huomiota herättää se, että kunnalla on ollut vuodesta 1952 lähtien ainoastaan kolme pitkäaikaista kunnan- johtajaa. Lisäksi paikalla kävi vuoden sisällä kaksi lyhyt- aikaista viranhaltijaa.

²⁴ VKA, Viitasaaren kunnalliskertomukset vuosilta 1967, s. 11; 1968 s. 15; 1969, s. 12; 1976, s. 30.

²⁵ Vihola, s. 430, 436, 444 457-458.

²⁶ Vihola, s. 453-455.

²⁷ Vihola, s. 450-452.

2.4. POLIITTISET VOIMASUHTEET

Viitasaaren poliittinen ilmasto on aina ollut mielenkiintoisella tavalla kaksijakoinen. Toisaalta paikkakunnalla ovat sosiaalidemokraatit olleet vahva valtuustoryhmä. Silti etenkin vuosisadan alkupuolella oikeisto - lähes äärioikeisto - oli myös vahva. Lisäksi maalaisliitolla on paikkakunnalla ollut runsaasti kannatusta, mikä korostuu etenkin tarkastelujaksomme aikana.

Viitasaarella toimi vuosisadan alusta lähtien useita työväenyhdistyksiä. Vahvin poliittinen ryhmittymä olikin pitkään SDP, joka sai vuoden 1919 eduskuntavaaleissa yli 60% annetuista äänistä, mikä edustaa hyvin läänin yleistä tasoa. Kunnallisvaaleissa valtuustossa oli vasemmistoenemmistö vuoteen 1968 saakka. Myös SKP:n kannatus oli Viitasaarella suuri, sillä esim. vuonna 1965 paikkakunnalla toimi yhdeksän SKP:n piirin alaosastoa, mikä oli toiseksi eniten koko Keski-Suomessa.²⁸

Myös Maalaisliitto järjestäytyi varhain Viitasaarella, eli vuonna 1920. Puolue nousikin suurimmaksi valtuustoryhmäksi vuoden 1968 vaaleissa, ja se saikin tarkastelujakson aikana yleensä 30-40% paikoista.²⁹ Varsinkin 1930-luvulla oikeisto toimi aktiivisesti Viitasaarella. Kansallisseura oli perustettu jo vuonna 1922, eli samana vuonna kuin piirijärjestö. Myös IKL:n kannatus oli vahvinta Keski-Suomessa, sillä se sai vuoden 1936 eduskuntavaaleissa lähes viidentoista prosentin kannatuksen.³⁰ Äärimmäisyyksiinkin paikkakunnalla mentiin, mistä esimerkkinä käynee Permoskylän työväentalon räjäytysyritys vuonna 1932, joka oli viimeinen hyökkäys

²⁸ Rantatupa 1993, s. 359, 366, 373.

²⁹ Rantatupa 1993, s. 349, 375.

³⁰ Rantatupa 1993, s. 355, 370-371.

työväentaloja vastaan Keski-Suomessa. Lisäksi Viitasaarella sijaitsi kyyditysten etappipaikka.³¹

Jos tarkastellaan kunnanvaltuuston kokoonpanoa tarkastelujaksomme aikana, havaitaan sen olleen Maalaisliitto/keskustan ja SDP:n hallitsemaa. Vuonna 1956 valitussa valtuustossa SDP:lla oli vielä 13 paikkaa maalaisliiton kymmentä vastaan. muilla ryhmillä oli yhteensä kahdeksan paikkaa.³² Vuonna 1960 SDP ja maalaisliitto saivat molemmat yhdeksän paikkaa. Sosiaalidemokraattien paikkoja verotti TPSL ja maalaisliiton asemaa heikensi epäilemättä Pientalonpoikien puolue. Lisäksi myös SKDL lisäsi kannatustaan.³³ Vuoden 1964 vaaleissa valtuustoon valittiin tarkastelujaksomme viimeinen vasemmistoenemmistö paikoin 18-13. Näistä paikoista SDP sai 12.³⁴

Ensimmäinen porvarienemmistöinen kunnanvaltuusto Viitasaarelle valittiin vuonna 1968. Keskustapuolue sai kymmenen paikkaa, kun SDP joutui tyytymään yhdeksään.³⁵ Vuoden 1972 vaaleissa SDP oli suurin yhdeksällä paikalla, ja valtuustoon tuli vasemmistoenemmistö yhden paikan turvin. Huomattakoon, että näissä vaaleissa kokonaispaikkamäärä oli laskettu 31:stä 27:ään.³⁶ Vuosien 1976, 1980 ja 1984 vaaleissa mielenkiintoisinta on ehkä se, että porvatiennemistö käy vähitellen yhä selvemmäksi, ollen vuonna 1984 20-14. Lisäksi näissä vaaleissa valtuustoon tuli ensimmäisen kerran vihreä valtuutettu. Myös kokoomus lisäsi kannatustaan, päästen

³¹ Rantatupa 1993, s. 343, 345.

³² VKA, kunnalliskertomus vuodelta 1960, s. 13.

³³ VKA, kunnalliskertomus vuodelta 1962, s. 8.

³⁴ VKA, kunnalliskertomus vuodelta 1965, s. 6.

³⁵ VKA, kunnalliskertomus vuodelta 1968, s. 18-19.

³⁶ VKA, kunnalliskertomus vuodelta 1972, s. 33.

viiteen valtuustopaikkaan vuonna 1980. Suurin häviäjä oli SKDL, jonka osuus putosi vuonna 1984 kolmeen.³⁷

Viitasaaren kunnallisen päätöksenteon tärkein elin muuttui siis tarkastelujaksomme aikana selvästi vasemmistoenemmistöstä yhtä selväksi oikeistoenemmistöksi. Yleisesti voi todeta, että Viitasaaren kunnanvaltuustossa - kuten varmasti monilla muillakin paikkakunilla - valtuutetut ovat istuneet pikemminkin vuosikymmeniä kuin vuosia. Luottamustoimia jaettaessa (esim lautakunnat) voimasuhteiden muutokset ovat siten vaikuttaneet varsin hitaasti.

2.5. VIITASAARELAINEN URHEILUELÄMÄ

Viitasaarella on epäilemättä urheiltu kilpailumielessä jo viime vuosisadan loppupuolelta lähtien. Seuroja on ollut useita, joskin useimmat niistä ovat melko tuoreita. Myös kunta on ollut mukana paikkakunnan urheilutoiminnassa jo 1920-luvulta lähtien, vaikka sen osuus pysyikin pitkään melko vähäisenä.

Vaikka Suomen sanotaan olevan virkamiesten luvattu maa, on se ollut myös yhdistyksille samanlainen. Heikki Ylikangas toteaaakin, että vapaa kansalaisyhteiskunta kohdattiin Suomessa yhteiskunnallisessa katsannossa alempana kuin Keski-Euroopassa. Yksilöiden liittyminen joukkojen lomaan ja niiden taakse näkyi erilaisten yhdistysten ja seurojen - myös urheiluseurojen - suurena määränä.³⁸

Yhdistysten perustamisen ensimmäistä aaltoa edustivat erilaiset valistusseurat, kuten raittiusyhdistykset tai nuorisoseurat. Kuitenkin 1920-luvulla maanpuolustusjärjestöt,

³⁷ VKA, kunnalliskertomukset vuosilta 1976, s. 27, 1980, s. 31 ja 1984.

³⁸ Ylikangas 1992, s. 33.

pienviljelijä yhdistykset ja urheiluseurat kasvattivat kannatustaan.³⁹ Sen sijaan vuoteen 1985 mennessä SVUL:n seuraan kuului Viitasaarella alle 17%, mikä kuuluu pienimpään ryhmään Keski-Suomessa.⁴⁰

Koska paikkakunnalla urheilutoiminta jatkuvasti vilkastui, päättivät paikalliset aktiivit perustaa kuntaan urheilulautakunnan. Siihen kutsuttiin urheiluseurat (Viitasaaren Viesti, työväenyhdistys TUL:n seurojen edustajana, Hevosystävään yhdistys) ja suojeluskunta sekäö kunta. Urheilulautakunnan järjestyssääntö hyväksyttiin 19.9.1931. Samalla tehtiin vuokrasopimusehdotus kirkollisvirkatalolautakunnalle urheilukenttäalueen vuokraamiseksi.⁴¹ Tästä voidaan katsoa Viitasaaren kunnallisen urheilutoimen saaneen alkunsa ja se toimikin pitkään vapaaehtois pohjalta.

Alkuvaiheessa urheilulautakunta ei jakanut seuroille avustuksia, kuten nykyään kuntien urheilutoimessa on tapana, vaan seurat rahoittivat lautakunnan toimintaa. Tärkein ja oikeastaan ainoa kohde oli pitkään urheilukenttä ja sen huoltorakennukset, joiden yhteydessä sijaitsi myös ravirata.⁴² Ensimmäisen avustusanomuksen kunnalle lautakunta teki pöytäkirjojensa mukaan 8.7.1946. Tulo- ja menoarvio oli vuoden 1949 osalta kasvanut jo 402 000 (n. 77 000 vuoden 1944 rahassa) markkaa, josta urheiluohjaajan palkkaus vei 144 000 (n. 27 000) markkaa. Tästä summasta urheiluseurojen oli tarkoitus kustantaa puolet.⁴³ Viimeistään tässä vaihees-

³⁹ Mönkkönen 1993, s. 529.

⁴⁰ Mönkkönen 1993, s. 568.

⁴¹ VKA, Viitasaaren urheilulautakunnan pöytäkirja 19.9.1931.

⁴² VKA, Viitasaaren urheilulautakunnan pöytäkirjat 7.4.1936, 27.5.1936 ja 28.7.1936.

⁴³ VKA, Viitasaaren urheilulautakunnan pöytäkirjat 8.7.1946 ja 29.10.1948.

sa voidaan siis katsoa urheilusta aiheutuneen kiinteitä kuluja kunnalle.

Vielä 1960-luvulle asti kunnan palveluksessa toimi urheilun piirissä ainoastaan määräaikaisesti palkattuja työntekijöitä. Ensimmäinen pysyvä vakanssi oli kenttämestarilla. Tähän toimeen palkattiin Matti Paananen, joka talvisin toimi luistinradan vahtimestarina. Hänen työsuhteestaan tehtiin päätös urheilulautakunnassa 31.3.1964.⁴⁴ Yhdistelmävirka raittius-, nuoriso- ja urheilusihteerin paikalle perustettiin 13.9.1971, ja siihen valittiin Kalevi Huuskonen. Liikuntasihteerin virka perustettiin 28.4.1973. Tälle paikalle palkattiin virkaa nykyäänkin hoitava Erkki Kivivuori.⁴⁵

Viitasaaren vanhin urheiluseura on Viesti, jonka perustettava kokous oli 5.4.1915.⁴⁶ Nykyään toimivista seuroista toiseksi vanhin on vuonna 1938 perustettu TUL:n seura Viitasaaren Toverit. Sitä edelsivät työväenyhdistyksen alaiset Vastus ja Haka.⁴⁷ Viitasaaren Naisvoimistelijat taas perustettiin vuonna 1947 ja toimii edelleenkin. Uudempia seuroja ovat vuonna 1979 perustetut Viitasaaren Jalkapalloklubi ja suunnistusseura Viitasaaren Suunta, joka oli käytännössä Viestin entinen suunnistusjaosto. Kilpaurheilua harjoittaa myös Viitasaaren NMKY, jonka piirissä harrastetaan mm. salibandya sarjatasolla.⁴⁸ Todennäköisesti ensimmäinen urheilua harrastanut yhteisö Viitasaarella oli Nuorisoseura, jonka talolla toimintaa lienee ollut jo 1800-luvun lopulla. Myös Suojeluskunta oli 1920-1930-luvulla aktiivinen etenkin

⁴⁴ VKA, urheilulautakunnan pöytäkirja 31.3.1964.

⁴⁵ VKA, Viitasaaren kunnalliskertomukset vuosilta 1971, s. 15 ja 1973 s. 15.

⁴⁶ Mäkelä 1995, s. 7.

⁴⁷ Viitasaaren Seutu 10.11.1988.

⁴⁸ Mäkelä 1995, s. 48.

pesäpallon saralla, ja aiheutti Viestin siirtymisen pois kirkonkylältä vuonna 1928.⁴⁹

Urheilua on Viitasaarella harrastettu jo pitkään, ainakin vuosisadan verran. Kuten useimmilla muillakin paikkakunnilla, on toiminta jakautunut aikaisemmin keskusjärjestöinä toimineiden SVUL:n ja TUL:n kesken. Viime vuosina on perustettu myös vähempiin lajeihin keskittyneitä erikoisseuroja. Kunnallinen urheiluhallinto Viitasaarella alkoi 1930-luvulla urheilulautakunnan perustamisen myötä. Pitkään se oli kuitenkin jäseniensä eli urheiluyhteisöjen vapaaehtoistoiminnan varassa. Pysyvät virat sektorille tulivat 1960-1970-luvulla.

⁴⁹ Mäkelä 1995, s. 6, 11.

3. URHEILUSEURA VIITASAAREN VIESTI

3.1. VIESTI ENNEN VUOTTA 1960

Vaikka tarkastelujakso käsittelee vuosia 1960-1984, on syytä luoda lyhyt katsaus Viitasaaren Viestin menneisyyteen ennen kyseistä aikaa. Näin siksi, että monet seurassa vallalla olleet käytännöt juontavat juurensa tuolta ajalta ja toisaalta useat seuran johtohenkilöistä olivat toiminnassa mukana jo kauan ennen vuotta 1960.

Keski-Suomen vanhimmat urheiluseurat olivat olemassa jo 1800-luvun puolella. Ne kuitenkin perustettiin Jyväskylään. SVUL:n Keski-Suomen piiri perustettiin vuonna 1907, mutta kuten Keijo K. Kulha toteaa piirin 60-vuotishistoriassa, edusti Keski-Suomi SVUL:n kannalta vielä 1910-luvulla täydellistä tyhjiötä.¹ Vuodet 1914-1915 edustaa suuren innostuksen aikaa, mitä tulee urheiluseurojen perustamiseen. Kun vuonna 1912 piiriin kuului neljä seuraa, oli niitä vuonna 1915 jo kolmekymmentä.² Tähän jaksoon kuuluu myös Viitasaaren Viestin perustaminen.

Urheiluseuraa ryhtyiuvät Viitasaarelle perustamaan metsäteknikot K.J.Bergström (myöh. Vuorivirta) ja Toivo E. Mattinen

¹ Kulha 1967, s. 24, 30, 38.

² Kulha 1967, s. 45.

keväällä 1914. Perustava kokous pidettiin 5.4.1915 ja johtokuntaan valittiin yksitoista jäsentä, joista valtaosa oli toimihenkilöitä tai kauppiaita. Syystä tai toisesta rekisteröinti kuitenkin lykkääntyi aina vuoteen 1933 asti.³ Myöhempinäkin vuosina metsätoimihenkilöiden osuus seuran johtokunnassa oli merkittävä.

Viitasaaren Viesti toimi ensimmäiset vuotensa lähinnä kirkonkylässä. Kuitenkin 1920-luvun kuluessa vahva suojeluskunta vei suuren osan aktiivisimmista urheilijoista siipiensä suojaan. Niinpä seuran tulevaisuudesta huolta kantaneet aktiivit siirsivätkin toiminnan Keihärinkosken kylälle, jossa Viesti toimi vuodet 1928-1941.⁴

Samoin kuin vuonna 1928, katsottiin seuran johtokunnassa, että paremmat toimintaedellytykset saataisiin siirtämällä keskuspaikka takaisin kirkonkylälle. Tämä toimenpide ehdittiinkin toteuttaa talvi- ja jatkosodan välillä vuoden 1941 alkupuolella. Samalla päätettiin luoda Viestille entistä kiinteämpi organisaatio, joka perustui kyläkunnille muodostettuihin osastoihin. Vaikka jatkosota estikin toteuttamisen välittömästi, järjestettiin seuran toiminta sodan loputtua päätetylle perustalle.⁵

³ Kulha 1967, s. 64, Mäkelä 1995, s. 7.

⁴ Kulha 1967, s. 76, Mäkelä 1995 s. 11.

⁵ Mäkelä 1995, s. 14.

Kyläosastoihin perustunut malli toimi vesistöjen rikkomassa heikkojen kulkuyhteyksien pitäjässä pitkään, ainakin 1950-luvun lopulle. Kuitenkin vähitellen päätettiin siirtyä jaostoihin, sillä varsinkin eri urheilulajeja oli siten helpompi harjoittaa samoin kuin taloudellista toimintaa. Nimitystä jaosto aletaan käyttää 1940-luvun lopulta lähtien. Jaostot osoittautuivat käytännöllisiksi siirryttäessä kiinteisiin tulonlähteisiin, kuten elokuviin, tansseihin ja 1950-luvun alkupuolella myös ravintolatoimintaan.⁶ Siirtymällä jaostoihin, voitiin toimintaa muuttaa määrätietoisemmaksi ja sitä pystyttiin myös paremmin valvomaan. Silti toiminta jaostoissa muuttui vasta 1960-luvulla todella organisoiduksi.

Otteen terävöitymistä kuvaa paitsi jaostoihin siirtyminen, myös pyrkimys toiminnanjohtajan palkkaamiseen. Pyrkimys on tässä tapauksessa oikea sana, sillä tavoitteesta tuli seuralle pitkäaikainen ongelma, jota ei oikeastaan koskaan onnistuttu ratkaisemaan. Seuran asioita hoiti vuosina 1947-1948 osa-aikaisesti yhteiskoulun liikunnanopettaja Kalevi Mattila. Seuraavan kerran Viestillä oli toiminnanjohtaja vuonna 1956, mutta ainoastaan vajaan kuukauden verran ennen irtisanoutumistaan.⁷ Siten toiminnanjohtajilla ei ollut kovin merkittävää osuutta seuran pyörittämisessä.

⁶ Mäkelä 1995, s. 16-17, 24.

⁷ Mäkelä 1995, s. 16, 24.

Vaikka Viitasaaren Viestissä vähitellen siirryttiin jaosto-kohtaiseen toimintaan, pysyi johtokunta kuitenkin tärkeimpänä päätöksenteon elementtinä. Oikeastaan kaikki vähänkin tärkeämpi ja etenkin taloutta koskenut päätöksenteko pysyi johtokunnan käsissä. Varhaisimmat johtokunnat lienee valittu jo sinänsä hyvin pienestä piiristä. Kun seura siirrettiin kirkonkylään vuonna 1941, annettiin kyläkunnille kiintiöt, joiden mukaan niistä valittiin edustajat johtokuntaa. Puheenjohtaja valittiin kiintiöistä riippumatta.⁸ Jokatapauksessa valinta tehtiin aina vuosikokouksessa, yleensä syksyllä.

Kyläosastojen perusteella valitusta johtokunnasta luovuttiin vähitellen 1950-luvulla, vaikka mitään erityistä päätöstä asiasta ei Viestin papereista löydykään. Nyt siirryttiin - joskin hyvin väljästi - valitsemaan eri jaostojen edustajia, edelleenkin vuosikokouksessa. Johtokunta käytti ylintä päätäntävaltaa taloudellisissa asioissa ja jaostot saattoivat tehdä sille esityksissä. Johtokunta asetti myös seuran tavoitteet ja keinot joilla niihin pyrittiin. Johtokunnan jäsenyys merkitsi suurta taloudellista vastuuta aikana, jolloin seuralle otettiin lainoja jäsenten henkilökohtaisilla takauksilla.⁹

⁸ Mäkelä 1995, s. 15.

⁹ Mäkelä s. 23.

Tällainen oli karkeasti hahmoteltuna Viitasaaren Viestin organisaatio tultaessa vuoteen 1960. Tarkastelujaksomme aikana siihen tulikin sitten entistä suurempia muutoksia. Edellä kuvatulla mallilla seurassa toimittiin kuitenkin vielä pitkään, ehkä jopa 1970-luvun vaihteeseen asti.

3.2. PÄÄTÖKSENTEKO SEURASSA VUOSINA 1960-1984

Aikaisemmin on jo kuvattu sitä tapaa, millä Viitasaaren Viestiä johdettiin ja miten päätöksenteko tapahtui. Tulevina vuosinakaan malli ei periaatteessa kovin paljoa muuttunut, joskin käytännössä systeemi toimi jakson lopulla täysin toisella tavalla kuin alkupuolella.

JOHTOKUNTA

Urheiluseuroissa johtokunta on yleensä päätöksenteon keskeinen elin. Tavallisesti - kuten Viestissäkin - johtokunta valittiin vuosikokouksessa. Nimenkirjoitusoikeus annettiin puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle sekä sihteerille.¹⁰ Näillä toimihenkilöillä oli siis varsin paljon vaikutusvaltaaan etenkin seuran taloudesta päätettäessä. Siksi onkin syytä jatkossa kiinnittää huomiota erityisesti näillä paikoilla toimineisiin henkilöihin.

¹⁰ ViA, Voimistelu- ja urheiluseura Viitasaaren Viestin säännöt.

Tarkasteltaessa johtokunnan pöytäkirjoja, voidaan huomata että suurin osa ajasta on kulunut erilaisten juoksevien asioiden hoitamiseen. Toisaalta merkittäviä keskusteluja on käyty ainakin pöytäkirjan ulkopuolella, mutta ilmeisesti myös muualla kuin kokouksissa. Esimeerkiksi toiminnanjohtajan palkkaamisesta päätettiin 7.7.1964, ilman että johtokunnan pöytäkirjaan oli merkitty asiasta yhtään keskustelua tai edes kommenttia koko vuosikymmenellä.¹¹ Myös seuran edustajat SVUL:n Keski-Suomen piirin organisaatiossa päätettiin vuosikokouksessa, eikä niistä juuri keskusteltu johtokunnassa.¹²

Ensimmäinen tarkastelujakson aikana tehty seuran toimintaa koskeva linjaus tehtiin helmikuussa 1966, kun johtokunta edellytti jaostoilta oman toimintasuunnitelman ja -kalenterin laatimista.¹³ Ensimmäinen selvä merkki vastuun siirtämisestä, oli jäsenhankinnan ja niistä saatavien tulojen siirtäminen jaostoille vuoden 1976 lopulla.¹⁴ Kunnan avaustuksiin seuran johtokunta otti kantaa jatkuvasti, vaikka rahojen merkitys lopulta oli vähäinen. Yleensäkin suomalaisissa urheiluseuroissa vapaaehtoistyön osuus on ollut suurempi

¹¹ ViA, johtokunnan pöytäkirja 7.7.1964.

¹² ViA, vuosikokousten pöytäkirjat vuosilta 1960-1964 ja 1969 sekä toimintakertomukset vuosilta 1965-1968 ja 1970-1984.

¹³ ViA, johtokunnan pöytäkirja 7.2.1966.

¹⁴ ViA, johtokunnan pöytäkirja 24.11.1976 ja seuran syyskokouksen pöytäkirja 29.11.1976.

kuin kuntien tai valtioiden avustusten. Viitasaarella rahat jaettiin pitkään tasan TUL:n ja SVUL:n seurojen kesken, mikä aiheutti paikkakunnan suurimmassa seurassa, Viestissä ymmärrettävästi närää.¹⁵ Vasta liikuntalain voimaantulo muuttanutukien jakoperusteita, mistä lisää tuonnetpana.

Suurin organisaatiota koskeva muutos tuli 1980-luvun alussa. Seuraan alettiin vähitellen soveltaa liikkeenjohdollisia toimintamalleja SVUL:n suunnitelmien mukaan. Viestillekin luotiin 1980-lukua koskeva toimintasuunnitelma erilaisine johtamismalleineen. Merkittävin linjaus lienee se, että nyt ryhdyttiin toimimaan projektien kautta. Toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäiset jaostot saivat vastata siitä, että niiden päätökset olivat lakien (esim. verolait) mukaisia. Johtokunnan vastuulle jäi taloudellisesti vain yhteiskunnalta tulevien avustusten jakaminen. Kuitenkin yli 10 000 markan menot tuli alistaa edelleen johtokunnan tai puheenjohtajan hyväksyttäväksi.¹⁶ Näin johtokunta jäi enemmän toimintaa ohjaavaksi kuin sitä ehdottomasti johtavaksi yksiköksi seurassa.

¹⁵ VKA, urheilulautakunnan pöytäkirjat 23.10.1963 ja 19.5.1967; Laine 1975, s. 721.

¹⁶ ViA, Viitasaaren Viestin kehittämissuunnitelma 1980-luvulla.

TOIMINNANJOHTAJAT

Aiemmin tuli jo esille, että toiminnajohtajakysymys kävi ajankohtaiseksi Viitasaaren Viestissä jo 1940-luvun lopulla. Asia lienee tuttu kaikissa vähänkin suuremmissa seuroissa, sillä esimerkiksi Jyväskylän Kenttäurheilijat ongelmoivat aiheen pohjalta jo vuodesta 1964 lähtien, onnistumatta silti palkkaamaan päätoimista toiminnanjohtajaa ennen vuotta 1979.¹⁷ Viitasaaren Viestin entinen puheenjohtaja Voitto Sippola toteaaakin, että toiminnanjohtajan palkkaaminen oli ainainen unelma. Tarkoituksena oli, että päätoiminen henkilö tekisi käytännön työt ja seura-aktiivit voisivat keskittyä urheilutoimintaan.¹⁸

Vielä 1960-luvun puolella ongelma ei oikeastaan ratkennut, sillä vuonna 1964 palkattu toiminnanjohtaja pysyi seuran palveluksessa vain vajaan puolen vuoden ajan.¹⁹ Seuraava toiminnanjohtaja palkattiin vuonna 1973. Tehtävään valittu henkilö pysyi paikallaan vain kuukauden verran, kunnes seuran sisältä löytyi työhön halukas henkilö, joka hoiti tointa noin kolmen vuoden ajan.²⁰ Tuloksellisesti ehkä par-

¹⁷ Lehtinen 1988, s. 84.

¹⁸ Viitasaaren Viestin entisen puheenjohtajan Voitto Sippolan haastattelu 10.4.1995.

¹⁹ ViA, johtokunnan pöytäkirjat 7.7.1964 ja 28.1.1965.

²⁰ ViA, johtokunnan pöytäkirjat 26.3., 28.6., 13.8.1973 ja 2.8.1976.

haiten toiminnanjohtajakysymys tuli ratkaistuksi vuosina 1980-1982. Tuolloin seura palkkasi kaksi kaupallisen koulutuksen saanutta henkilöä palvelukseensa. Jälkimmäinen jäi virkavapaalle syksyllä 1982, mutta hoiti käytännössä rahastonhoitajan tehtäviä vuoteen 1985 asti.²¹ Tämä jakso oli Viitasaaren Viestissä sekä taloudellisesti että urheilullisesti erittäin toimeliasta aikaa.

JAOSTOT

Viitasaaren Viesti oli 1960-luvulle tultaessa siirtymässä kyläosastopohjaisesta toiminnasta jaostoihin perustuvaan malliin. Vaikka urheilutoiminnan osalta jaostojen toiminta oli pitkään johtokunnan valvonnan alaista, olivat tukijaostot harjoittaneet varojenhankintaa jo pitkään melko itsenäisesti.

Vielä 1950-luvulla Viestiin perustettiin innokkaasti erilaisia jaostoja ja toimikuntia. Urheilujaostojakin oli parhaimmillaan kymmenkunta, joista esimerkiksi uintijaosto ei koskaan harjoittanut kilpaurheilua ja joskus siihen kuului vain puheenjohtaja ainoana uimarina. Jaoston toiminta olikin enimmäkseen huumorin höystämää. Vuoden 1955 vuosikokouksessa

²¹ ViA, johtokunnan pöytäkirjat 25.8.1980, 17.2.1982 ja 27.9.1982 ja toimintakeromukset vuosilta 1983-1985.

perustettiin myös jalkapallojaosto, joka ei tosiasiaassa koskaan toiminut.²²

Innokkaammin toimittiin sensijaan erilaisissa tukijaostoissa. Jo 1940-luvulta lähtien Viestin organisaatioon kuului talotoimikunta, jonka tärkein tehtävä oli ylläpitää elokuva-teatteria. Se vuokrattiin keväällä 1946 yhteiskoululta, joka puolestaan peri tilat ja laitteet lakkautetulta suojeluskunnalta.²³ Elokuvat olivatkin tärkeä tulonlähde seuralle aina 1960-luvun alkuun saakka. Viestin Ukkomiehet perustettiin vuonna 1946 hankkimaan varoja. Siihen pyrittiin saamaan paikkakunnan liike-elämän keskeisiä henkilöitä, jotka olisivat suhteillaan - ja ehkä myös varoillaan - helpottaa urheiluseuran ainaista taloudellista ahdinkoa.²⁴

Vielä 1940-luvun puolella huvitoimikunnan merkitys ei ollut kovin suuri Viestin taloudelle. Se järjesti tansseja ja muita huvitilaisuuksia. Urheilutalon valmistuttua Viitasaa-
relle keväällä 1952 saatiin myös tansseille ja elokuville hyvin soveltuvat tilat. Tämän jälkeen tanssit ja esimerkiksi teatteriesitysket alkoivat kannattaa paremmin. Urheilutalon valmistuminen mahdollisti myös ravintolatoiminnan aloittamisen. Se annettiin Viestin Naiset -nimisen, vuoden 1950

²² Mäkelä, s. 25.

²³ Mäkelä s. 15.

²⁴ Mäkelä 1995 s. 16; Voitto Sippolan haastattelu 10.4.1995.

alussa perustetun jaoston tehtäväksi.²⁵

Tukijaostot olivat urheiluseuralle välttämättömiä, sillä ne vastasivat käytännössä kaikesta varainhankinnasta. Näissä jaostoissa toimivat pääosin samat henkilöt kuin urheilujaostoissa ja johtokunnassakin, mutta lisäksi niissä oli mukana paikkakunnan talouselämän vaikuttajia. Esimerkiksi talotoimikunnan ja huvitoimikunnan vakavaa suhtautumista tehtäväänsä kuvastaa sekin, että ne pitivät pöytäkirjaa kokouksistaan. Tämä lienee ollut välttämätöntäkin rahaa käsiteltäessä ja siitä päätettäessä.²⁶

Tällainen oli urheiluseura Viitasaaren Viestin toiminnan malli tarkastelujaksomme, vuosien 1960-1984 välillä. Näiltä osin seura tuskin poikkeaa muista maaseutupaikkakuntien yleisseuroista. Huomion arvoista on, että juuri johtokunnan asema säilyi pitkään tärkeänä Viestissä. Vasta 1980-luvun alkuvuosina alettiin vastuuta jättää lisääntyvässä määrin jaostoille. Vielä 1960-luvulla jaostojen määrä oli suuri, kunnes 1970-luvun loppua kohti tultaessa niitä vähennettiin, mikä kieltämättä jäntevöitti organisaatiota. Kiinnostavan osan muodostaa myös toiminnanjohtajakysymys, jota ei onnistuttu koskaan ratkaisemaan kovin tarkoituksenmukaisella tavalla, paitsi ehkä vuosina 1980-1982.

²⁵ Mäkelä 1995, s. 17, 83-85.

²⁶ ViA, johtokunnan, huvitoimikunnan ja talotoimikunnan pöytäkirjat 1940-1950-luvulta.

4. SEURAN JOHTOKUNTA JA SEN KYTKENNÄT

4.1. PUHEENJOHTAJAT JA SIHTEERIT

Kuten edellä on käynyt ilmi, oli johtokunta tärkein päätöksenteon elin Viitasaaren Viestissä vuosina 1960-1984. Kuitenkin myös jotkut johtokunnan jäsenet päätyivät muita vaikutusvaltaisempaan asemaan. Tällaisia olivat puheenjohtajat ja sihteerit. Näihin tehtäviin on urheiluseuroissa perinteisesti valittu pitkäaikaisia ja ansioituneita jäseniä. Seuraavassa tarkastellaan, olisiko valinnalle myös muita perusteita.

Viitasaaren Viestillä oli vuosina 1960-1984 kahdeksan puheenjohtajaa, joten keskiarvoksi tulee kolme vuotta. Kolme heistä tyytyi yhteen kauteen, kun pisin rupeama oli kahdeksan vuotta. Suurin vaihtuvuus ajoittuu 1960-luvun alkupuolelle, sillä vuosina 1960-1965 seuralla oli neljä puheenjohtajaa.¹ (Liite) Vertailukohdaksi voidaan ottaa Pasi Kosken ja Kalevi Heinilän Liikuntaseura -tutkimus, jonka mukaan SVUL:n alaisten suurten urheiluseurojen (vähintään 192 jäsentä) puheenjohtajien kausien pituuden keskiarvo on 4,8 vuotta. Yleisimmin kausi kestää 2-4 vuotta, johon ryhmään

¹ JyMa, SVUL:n Keski-Suomen piirin arkisto, Viitasaaren Viestin toimintakertomus vuodelta 1962; ViA, johtokunnan pöytäkirjat 4.1., 6.2.1960, 24.1.1961, 18.2.1963, 30.1.1964 ja 15.3.1969 sekä toimintakertomukset vuosilta 1965-1968 ja 1970-1984.

kuuluu 46% tutkituista seuroista.² Viestissä siis puheenjohtajuuskausi oli vähän keskiarvoa lyhyempi, mutta pysyi pituudeltaan yleisimmän ryhmän puitteissa.

Varapuheenjohtajan asema nousee merkittäväksi yleensä silloin, kun puheenjohtaja syystä tai toisesta eroaa kesken kauden. Viitasaaren Viestissä näin kävi tarkastelujakson aikana vain kerran, kun vuodesta 1966 puheenjohtajana toiminut Vilho Pirinen joutui eroamaan tehtävästään kesken kauden muuttaessan paikkakunnalta. Tällöin seuran varapuheenjohtaja Erkki Kantola hoiti tehtäviä kauden loppuun, mutta ei halunnut varsinaista puheenjohtajan paikkaa.³

Viestillä ehti vuosien 1960-1984 välillä olla yksitoista varapuheenjohtajaa, joista viisi toimi tehtävässään ainoastaan vuoden. Vuosien 1981-1984 ajoittuu neljä perättäistä vuoden mittaista kautta ja näistä yksi - Teuvo Ruuhi - siirtyi kautensa päätyttyä puheenjohtajaksi vuonna 1982. Pisimpään varapuheenjohtajana, eli kuuden kauden verran toimi jo aiemmin mainittu Erkki Kantola. Näin varapuheenjohtajuuskauden keskiarvoksi tulee reilut kaksi vuotta, eli selvästi puheenjohtajuuskautta lyhyempi.⁴

² Koski & Heinilä 1988, s.54.

³ ViA, Viitasaaren Viestin toimintakertomus vuodelta 1973; Erkki Kantolan haastattelu 25.4.1995.

⁴ JyMa, SVUL:n Keski-Suomen piirin arkisto, Viitasaaren Viestin toimintakertomus vuodelta 1962; ViA, johtokunnan pöytäkirjat 31.1.1960, 24.1.1961, 18.2.1963, 30.1.1964 ja 15.3.1969

Seurassa etenkin 1950-luvulla vallinnut tapa vaihdella puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja joskus sihteerinkin tehtäviä samojen henkilöiden kesken ei tarkastelujaksollamme enää jatkunut.⁵ Ilmeisesti tarjolla oli nyt enemmän halukkaita toimihenkilöitä, joten samojen aktiivien ei jatkuvasti tarvinnut uhrata vapaa-aikaansa seuran eteen toimimalla johtotehtävissä.

Sihteereitä Viestin johtokunnassa oli vuosina 1960-1984 kahdeksan kuten puheenjohtajiakin. Näistä neljä toimi tehtävässään vain yhden vuoden, kun pisin - Eero Halmialan kahdeksan vuotta kestänyt kausi kausi - osuu yksiin pisimmän puheenjohtajuus- ja varapuheenjohtajuuskauden kanssa eli vuosiin 1966-1973. Vuosina 1964 sekä 1973-1976 ja 1980-1982 seuran toiminnanjohtajat hoitivat sihteerin tehtäviä, jolloin tälle paikalle ei valittu erikseen toimihenkilöä. Lisäksi Viestillä oli vuonna 1979 johtokunnan ulkopuolinen sihteeri. Toimienhaltijoista yksi - Erkki Kantola - toimi myös varapuheenjohtajana tarkastelujakson aikana. Ainoa ja ensimmäinen seuran johtopaikoilla toiminut nainen oli vuosien 1976-1978 sihteeri Saaraliisa Liikanen (os. Helenius).⁶

sekä toimintakertomukset vuosilta 1965-1968 ja 1970-1984.

⁵ Mäkelä 1995, s. 88-89.

⁶ kuten ed.

Tiivistetyksi voisi sanoa, että samat henkilöt toimivat sekä puheenjohtajan, varapuheenjohtajan että sihteerin paikoilla yleensä pitkään. Kausien pituuden puolesta Viesti onkin aikansa tyypillinen edustaja SVUL:n suurten seurojen joukossa. Vuosina 1966-1973 johtopaikkoja pitivät hallussa pitkälti samat henkilöt. Suurempaa vaihtuvuus oli ainoastaan 1980-luvun alussa varapuheenjohtajan paikalla. Kuudestatoista em. paikoilla toimineesta henkilöstä naisia oli vain yksi, joten Viitasaaren Viesti oli jokseenkin miesvaltainen yhdistys ainakin keskeisten toimihenkilöiden osalta.

4.2. SIHTEERIEN JA PUHEENJOHTAJIEN AMMATILLINEN TAUSTA

Millä ammateilla urheiluseura Viitasaaren Viestin johtavat toimihenkilöt hankkivat toimeentulonsa? Tämä voi olla merkittävä kysymys, kun selvitellään seuran suhteita muuhun paikallisyhteisöön. Ammatillista jakaumaa voidaan myös verrata muihin SVUL:n seuroihin, sillä asiaa on tutkittu. Myöhemmin pyritään vertaamaan ammatillista taustaa myös koko johtokunnan vastaavaan.

PUHEENJOHTAJAT

Viitasaaren Viestin vuosien 1960-1984 puheenjohtajista viisi oli teknisen alan toimihenkilöitä, kaksi opettajia ja yksi toimitusjohtaja. Teknisistä toimihenkilöistä neljä oli

metsäalalta ja yksi rakennusmestari.⁷ Metsätoimihenkilöillä onkin seurassa pitkät perinteet, sillä jo ensimmäiset Viestin perustamiseen johtaneet keskustelut käytiin keväällä 1914 metsäteknikoiden K.J. Bergströmin (myöh. Vuorivirta) ja Toivo E. Mattisen kesken.⁸

Jakauma on tehty Kosken ja Heinilän tutkimuksen mallilla ajvertailun vuoksi voi todeta, että 1980-luvun suurissa seuroissa puheenjohtajat ovat useimmiten olleet liike- tai talousalalta (38%). Teknisen alan (23%) ja opetus- tai sosiaaalialan (22%) edustajat olivat seuraavaksi yleisimpiä.⁹ Saman tutkimuksen lopullisessa raportissa (Suomalainen liikuntaseura) vuodelta 1991 ovat prosenttiluvut monialaseurojen (muut ryhmät ovat kilpaseura ja kuntoseura) kohdalla hieman tasoittuneet: liike- ja talousala 31%, tekninen ala 26% sekä opetus ja sosiaaaliala 19%. Loput kuuluivat maatalouden ja ryhmän muut alle.¹⁰

Viitasaaren Viestin kohdalla teknisen alan edustajia puheenjohtajissa oli em. jaotuksella siis 63%, opetus- ja sosiaaalialalta 25% sekä liike- ja talousalalta 12%. Siten ainoastaan opetus- ja sosiaaalialan osuus vastaisi valtakunnallista

⁷ kuten ed.

⁸ Mäkelä 1995, s. 7.

⁹ Koski & Heinilä 1988, s. 51.

¹⁰ Heinilä & Koski 1991, s. 73.

tasoa. On kuitenkin muistettava, että Viestin kohdalla mukaan tulevat myös 1960-1970-luvun puheenjohtajat, kun Heinilän ja Kosken otos on 1980-luvulta. Toisaalta myös otoksen pienuus voi Viestin kohdalla vääristää lukuja.

Looginen selitys metsäammattilaisten suurelle määrälle seuran perinteiden lisäksi on mm. heidän lukuisuutensa, olihan monilla metsäfirmoilla piirikonttorit Viitasaarella. Toisaalta heidän oli ammattinsa puolesta pystyttävä liikkumaan, joten useimmilla oli jonkinlainen kulkuneuvo, mikä oli tärkeää mm. kilpailumatkojen vuoksi. Jos otosta olisi jatkettu 1980-luvun lopulle, olisi liike-elämän edustajia tullut listalle lisää, jolloin oli päästy lähemmäksi valtakunnallista tasoa.

VARAPUHEENJOHTAJAT

Varapuheenjohtajien ammatillisen taustan kohdalla tullaan täysin erilaiseen tulokseen. Nyt suurimman ryhmän muodostavat talous- ja liikealan edustajat, joita on yhdestätoista seitsemän, (64%). Näistä viisi oli pankinjohtajia, yksi toimitusjohtaja ja yksi kauppias. Teknisen alan ihmisiä oli kaksi (18%), ammateiltaan rakennusmestari ja kirvesmies.

Niinikään kaksi (18%) edusti opetus- ja sosiaali-alaa, ja olivat molemmat opettajia.¹¹

Tässä huomiota herättää puolestaan talous- ja liikealan edustajien suuri edustus. Otokseen pätevät samat varaukset kuin puheenjohtajienkin kohdalla. Huomionarvoista on, että etenkin tarkastelujakson lopulla talous- ja liike-elämän edustajien määrä on ollut erityisen suuri, joskin pankinjohtajia tämä vakanssi tuntuu kiinnostaneen jo pitempäänkin. Ehkä varapuheenjohtajan paikka on kiinnostanut siksi, ettei se vaadi yhtä suurta työmäärää, mutta antaa kuitenkin mahdollisuuden toimia seuran eteen melko suurin valtuuksin, etenkin taloushallinnon puolella.

SIHTEERIT

Sihteereiden kohdalla vuodet 1960-1984 paljastavat selkeän käytännön. Varsinaisista sihteereistä (toiminnanjohtajat poisluettuina) neljä kahdeksasta (50%) oli talous- ja liikealalta - tarkkaan ottaen kolme pankkitoimihenkilöitä ja yksi merkonomiksi valmistunut - kolme (38%) tekniselle alalle kuuluvia - kaikki metsäalalta - sekä yksi (12%) ryhmään muut kuuluva leipomotyöntekijä. Koko jaksosta pank-

¹¹ JyMa, SVUL:n Keski-Suomen piirin arkisto, Viitasaaren Viestin toimintakertomus vuodelta 1962; ViA, johtokunnan pöytäkirjat 31.1.1960, 24.1.1961, 18.2.1963, 30.1.1964 ja 15.3.1969 sekä toimintakertomukset vuosilta 1965-1968 ja 1970-1984.

kitoimihenkilöt pitivät sihteerin paikkaa hallussaan viidentoista vuoden ajan.¹²

Tällainen käytäntö on varsin ymmärrettävä ja tarkoituksenmukainen, sillä pankkitaustan omaavilla henkilöillä on ammatinsa puolesta tottumusta hoitaa ns. juoksevia asioita ja lisäksi mahdollisuus työpaikallaan hoitaa vaivattomasti rahaliikennettä. Sama käytäntö on jatkunut Viitasaaren Viestissä myöhemminkin.

Ammatillisesti Viitasaaren Viestin toimihenkilöiden tausta vuosina 1960-1984 on varsin selkeästi ryhmittynyt. Puheenjohtajat ovat useimmiten olleet tekniseltä alalta ja erityisesti metsätoimihenkilöitä. Heitä Viitasaarella onkin ollut tarjolla paljon, sillä useiden metsäyhtiöiden aluekonttorit sijaitsivat paikkakunnalla. Ehkä tähän on vaikuttanut myös alan vaatima johtamis- ja organisointitaito. Yhtä selvästi ovat talouselämän, ja erityisesti pankkien toimihenkilöt ja johtajat hallinneet varapuheenjohtajan ja sihteerin toimia. Yksikään seuran johtavista toimihenkilöistä ei edustanut maatalousalaa, vaikka sillä olikin aina 1960-luvulle saakka merkittävä osuus paikkakunnan elinkeinorakenteessa. Mainittakoon, että tällä hetkellä Viitasaaren Viestin johtokunnan puheenjohtajana on kuitenkin maanviljelijä.

¹² kuten ed.

5. JOHTOKUNTA

5.1. JOHTOKUNNAN JÄSENYYS

Kuten aikaisemmin on jo todettu, on Viitasaaren Viestissä johtokunnalla ollut varsin pitkään keskeinen asema seuran toimintaa ajatellen. Seuraavaksi onkin syytä tarkastella johtokunnan jäsenistöä samalla tavoin kuin edellisessä luvussa puheenjohtajia ja sihteereitä. Tällä tavoin pyritään selvittämään, kuinka jäsenyys on tarkastelujakson aikana muuttunut etenkin mitä tulee kausien pituuksiin eli käytännössä johtokunnan jäsenistön vaihtuvuuteen. Puheenjohtajat ja sihteerit vahvuuteen muutamaa johtokunnan ulkopuolista sihteeriä lukuunottamatta.

Viitasaaren Viestin johtokunta on koko tarkastelujakson ajan eli vuosina 1960-1984 valittu vuosikokouksessa, kuten seuran säännöt edellyttävät.¹ Vaikka säännöissä ei määritelläkään johtokunnan kokoa, on jäsenmäärä useimmiten ollut kymmenen. Poikkeuksellisen pieniä johtokuntia on valittu seuraavina vuosina: 1960 kuusi jäsentä, 1961 seitsemän, 1962 yhdeksän, 1964 yhdeksän, 1965 kahdeksan, 1966 seitsemän ja 1976 yhdeksän jäsentä.² Yli kymmenen jäsenen johtokuntia ei tarkaste-

¹ ViA, Voimistelu- ja urheiluseura Viitasaaren Viestin säännöt vuodelta 1915; Viitasaaren Viestin säännöt vuodelta 1967.

² ViA, toimintakertomukset vuosilta 1965-1968, ja 1970-1984 sekä vuosikokouksien pöytäkirjat vuosilta 1960-1964 ja 1969.

lujakson aikana valittu. Voidaan siis havaita, että jäsenmäärä vakiintuu 1960-luvun puolivälin jälkeen kymmeneen.

Kaikkiaan Viitasaaren Viestin johtokunnassa istui vuosina 1960-1984 67 jäsentä. Heidän yhteenlaskettu jäsenyy vuosien määränsä oli 285, josta keskiarvoksi saadaan 4,2 vuotta. Jäsenyy skaudet ajoittuvat vuosien 1948-1992 väliin, joskaan jäsenistöstä puheenjohtajia ja sihteereitä lukuunottamatta ei juuri ole tietoja säilynyt ennen vuotta 1950.³

Poikkeuksellisen pitkiä jäsenyyksiä on johtokunnassa ollut etenkin tarkastelujakson alkupuolella. Näiden toimihenkilöiden kaudet alkoivat useissa tapauksissa jo 1950-luvun puolella. Todistettavasti pitkäaikaisin johtokunnan jäsen oli Erkki Kantola, joka istui 18 kautta vuosien 1959-1978 välillä, ollen pois ainoastaan vuosina 1971-1972. Todennäköisesti pidempään jäsenenä oli August Yrjölä. Hänen jäsenyydestä löytyvät merkinnät vuosilta 1950-1968, mutta ilmeisesti hän oli seuran toiminnassa mukana jo 1940-luvulta lähtien. Muita merkittävän pitkiä kausia olivat Voitto Sippolan vuosien 1951-1967 välillä istumat 16 vuotta sekä Veli-Matti Sepän

³ ViA, johtokunnan pöytäkirjat vuosilta 1941-1949; vuosikokouksien pöytäkirjat vuosilta 1950-1957, 1960-1964 ja 1969 sekä toimintakertomukset vuosilta 1958-1959, 1965-1968 ja 1970-1984.

vuosien 1951-1964 välille ajoittunut 14 vuoden jäsenyys, joka on samalla pisin yhtäjaksoinen kausi.⁴

Pitkäaikaisin 1960-luvulla alkanut jäsenyys oli Tauno Raittilan vuosien 1963-1978 välille ajoittunut 15 vuoden jakso. Seuraavan vuosikymmenen aikana johtokuntaan tulleista pisimpään mukana olivat Jaakko Kataisto vuosina 1971-1981 sekä Teuvo Ruuhi vuosina 1978-1987, molemmat kymmenen kautta. Tarkastelujakson viimeisellä vuosikymmenellä eli 1980-luvulla aloittaneista Kalevi Peltola ehti vuosina 1984-1992 istua johtokunnassa yhdeksän peräkkäistä kautta, sekä Kalevi Kahelin kahdeksan kautta vuosien 1982-1990 välisenä aikana.⁵

Kahdessa tapauksessa johtokunnan jäsenyydessä on ollut merkittävän pitkä tauko. Martti Latvala kuului jo vuoden 1948 jäsenistöön, mutta palasi sinne vielä vuodeksi 1961. Erkki Juvonen puolestaan istui johtokunnassa vuosina 1957-1958 sekä 1971. Molemmat pitivät siis kolmentoista vuoden tauon.⁶ Mahdollisesti näissä tapauksissa vanhat jäsenet on

⁴ ViA, toimintakertomukset vuosilta 1958-1959, 1965-1968 sekä 1970-1978; vuosikokouksien pöytäkirjat vuosilta 1950-1957, 1960-1964 ja 1969.

⁵ ViA, toimintakertomukset vuosilta 1965-1968 ja 1970-1992; vuosikokouksien pöytäkirjat vuosilta 1963-1964.

⁶ ViA, johtokunnan pöytäkirja vuodelta 1948; vuosikokouksen pöytäkirja vuosilta 1957 ja 1961 sekä toimintakertomus vuodelta 1971.

saatu houkuteltua johtokuntaan muiden innostuksen oltua vähäistä.

Em. kaudet olivat kuitenkin kaikki jollain tavalla poikkeuksellisia. Yleisimmin johtokunnan jäsenyys Viitasaaren Viestissä kesti kaksi kautta. Tällaisia oli kaikkiaan 67:stä kuusitoista, eli lähes neljännes. Yhden vuoden istuneita jäseniä johtokunnassa vieraili viisitoista ja kolmivuotisia kolmetoista. Nämä jäsenet edustavatkin jo lähes kahta kolmannesta kaikista vuosina 1960-1984 johtokunnassa olleista.⁷

Paitsi 1950-luvulla aloittaneista, voidaan vuonna 1966 johtokuntaan tulleista löytää useita pitkiä kausia. Kaikkiaan neljä jäsentä istui vuosina 1966-1975 kahdeksan kautta, minkä lisäksi joukkoon mahtuu vielä yksi kuuden kauden johtokuntalainen.⁸ Näyttääkin siltä, että em. vuosina seuralla oli melko kiinteä johtoryhmä. Tällä kaudella Viestin talous olikin erittäin vahva ja toiminta vilkasta.

Vähitellen 1970-luvulla johtokunnan vaihtuvuus kuitenkin lisääntyi. Vuosina 1974-1975 siellä vieraili yhteensä neljä yhden kauden jäsentä. Ylipäänsä vuosina 1970-1977 lyhyet 1-3 vuoden kaudet olivat kaikkein yleisimpiä, sillä niitä oli

⁷ ViA, toimintakertomukset vuosilta 1958-1959, 1965-1968 sekä 1970-1984; vuosikokouksien pöytäkirjat vuosilta 1950-1957, 1960-1964 sekä 1969; johtokunnan pöytäkirja vuodelta 1948.

⁸ ViA, toimintakertomukset vuosilta 1966-1968, 1970-1975; vuosikokouksen pöytäkirja vuodelta 1969.

kaikkiaan 18, mikä on yli 40% tämän mittaisista kausista.⁹ Aika oli aina 1970-luvun lopulle saakka varsinkin taloudellisesti Viitasaaren Viestille kriittistä aikaa, mikä varmasti laimensi intoa toimia johtokunnassa.

Vuosina 1978-1984 johtokunta oli jälleen kiinteämpi, sillä tälle välille mahtuu 6-10 vuoden mittaisia jäsenyyskausia.¹⁰ Tämän jakson aikana seuran toimintaa pyrittiinkin vauhdittamaan erityisesti taloudellisella sektorilla, ja ammattimaisia piirteitä tuli kuvaan mukaan.

Kuten jo puheenjohtajia ja sihteereitä tarkasteltaessa kävi ilmi, on Viitasaaren Viesti ollut varsin korostuneesti miesvaltainen yhteisö - varsinkin mitä tulee toiminnan johtamiseen. Kaikkiaan johtokuntaan kuului vuosina 1960-1984 yhteensä ainoastaan neljä naista, mikä on noin neljän prosentin osuus kokonaismäärästä. Naisten osalle kertyy jäsenyysvuosia kaikkiaan vain 14, eli noin viisi prosenttia kaikista. Ensimmäinen naisjäsen johtokuntaan valittiin vasta vuonna 1971, ja ainoastaan vuonna 1974 heitä on ollut samanaikaisesti kaksi mukana.¹¹

⁹ ViA, toimintakertomukset vuosilta 1970-1977.

¹⁰ ViA, toimintakertomukset vuosilta 1978-1986.

¹¹ ViA, toimintakertomukset vuosilta 1978-1986.

Jos johtokunnan jäsenten lukumäärien ja heidän jäsenyyskausiensa perusteella haluaisi tehdä jonkinlaisia päätelmiä, voisitulla seuraavanlaiseen tulokseen. Vuoteen 1965 asti Viitasaaren Viestiä hallinnoivat 1950-luvulta - useat jo vuosikymmenen alusta - mukana olleet toimihenkilöt. Vuonna 1966 seura sai uuden johtoportaan, joka pysyi aika hyvin koossa aina vuoteen 1975 asti. Hajanaisin johtokunta oli ehkä vuosina 1972-1977, jolloin jouduttiin tekemään vaikeita taloudellisia päätöksiä. Tarkastelujakson viimeiset seitsemän vuotta olivat taas kiinteämmän johtoryhmän aikaa.

5.2. JOHTOKUNNAN AMMATILLINEN TAUSTA

Jos Viitasaaren Viestin johtokunnan puheenjohtajat ja sihteerit edustivat tiettyjä ammattialoja, niin mikä oli sitten tilanne koko johtokunnan osalta. Voisi olettaa, ettei jäsenyys sinällään vaadi samanlaista taustaa kuin esimerkiksi sihteerin tehtävät. Jäsenen ei myöskään tarvitse samalla tavoin edustaa tai hankkia seuralle rahaa kuin puheenjohtajan.

Kun tarkastellaan vuosina 1960-1984 Viitasaaren Viestin johtokunnassa jäsenenä olleita henkilöitä, havaitaan heitä olleen kaikkiaan 67. Nämä henkilöt sijoittuvat Kosken ja Heinilän jaottelua käyttäen seuraaviin ammattiryhmiin: talouden ja liike-elämän sektorilla työskennelleitä oli 29%, teknistä alaa edusti 31%, sosiaali- ja opetusalan ihmisiä

oli 18% sekä ryhmään muut kuuluvia 24%. Viimeiseen ryhmään kuului maanviljelijöitä ja muita virkamiehiä.¹²

Havaitaan siis, että jakauma on melko tasainen ammattiryhmien kesken verrattuna. On myös syytä huomata ryhmän muut suuri osuus. Tässä ryhmässä on mukana myös aikaisemmin puuttuneita maanviljelijöitä. Ennako-odotukset tuntuvat tältä osin pitävän paikkansa. Kaiketi kynnyks johtokuntaan lähtemiselle on ollut matalampi kuin eturivin johtotehtäviin eli puheenjohtajaksi ja sihteeriksi.

5.3. VERTAILUA JOHTOKUNNAN SEKÄ PUHEENJOHTAJIEN JA SIHTEEREIDEN VÄLILLÄ

Edellä on jo muutamaan otteeseen todettu, että johtokunnan jäseniksi valikoitui hieman erilaisen ammatillisen taustan omaavia henkilöitä kuin puheenjohtajiksi ja sihteereiksi. Toisaalta myös tehtävissä toimittu aika on näiden ryhmien välillä hieman toisistaan poikkeava. Seuraavassa tarkastellaan näitä eroja hieman yksityiskohtaisemmin.

Ensin tutkailemme ammatillista jakaumaa ammattiryhmittäen noudattaen edelleen Heinilän ja Kosken jaottelua. Ensimmäisen

¹² ViA, toimintakertomukset vuosilta 1958-1959, 1965-1968 ja 1970-1984, vuosikokouksien pöytäkirjat vuosilta 1948, 1950-1957, 1960-1964 ja 1969; TYRKKÖ 1955, s. 195; VIITASAAREN OPPIKOULU-LAITOS 1955-1980 1980, s. 72-74, 84, 86, 93-94, 99, 116, 119, 131, 133, 138, 148, 154-155, 163-166, 168-169, 183.

ryhmän muodostavat talouden ja liike-elämän palveluksessa olleet henkilöt. Johtokunnan jäsenistöstä he edustivat toiseksi suurinta ryhmää eli kaikkiaan 29%. Eniten talouden ja liike-elämän alalla toimineita oli Viitasaaren Viestin johtokunnan varapuheenjohtajissa, eli kaikkiaan 64%. Sihteereistä 37% kuului tähän ryhmään, kun puheenjohtajista heitä oli vain 13% eli yksi kahdeksasta. Koko johtokunnasta 29% kuului ammatillisesti tähän ryhmään.¹³ Huomiota herättävän suuri osuus on ainoastaan varapuheenjohtajien kohdalla. Toisaalta tämän ryhmän edustajat eivät ole olleet kovin halukkaita ryhtymään puheenjohtajiksi. Koko johtokunnan jäsenten osalta prosenttilukuja varmasti tasoitta myös suurempi otos. Silti talouden ja liike-elämän henkilöt ovat tälläkin saralla olleet aktiivisia.

Teknisen alan ammattilaiset ovat olleet Viitasaaren Viestin johtokunnassa aina vahvasti edustettuina, ja olivat myös vuosina 1960-1984 suurin ryhmä 31% osuudella. Puheenjohtajista valtaosa eli 62% kuului ammattinsa puolesta tekniselle alalle. Vähiten heitä puolestaan oli johtokunnan sihteereinä eli 18%.¹⁴ Puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien tehtävät

¹³ ViA, vuosikokouksien pöytäkirjat vuosilta 1948-1957, 1960-1961, 1963-1964 ja 1969 sekä toimintakertomukset vuosilta 1958-1959, 1962, 1965-1968 ja 1970-1987.

¹⁴ JyMa, SVUL:n Keski-Suomen piirin arkisto, Viitasaaren Viestin toimintakertomus vuodelta 1962; ViA, vuosikokouksien pöytäkirjat vuosilta 1948-1957, 1960-1961, 1963-1964 ja 1969 sekä toimintakertomukset vuosilta 1958-1959, 1965-1968 ja 1970-1987.

jakautuvat siis näiden kahden edellisen ammattiryhmän kesken melko tarkkaan tasan.

Sosiaali- ja opetusalan ammatit kuuluvat Heinilän ja Kosken jaottelussa samaan ryhmään. Viitasaaren Viestin johtokunnassa heidän osuutensa jäsenistöstä oli tarkastelujaksollamme 18%, eli ryhmänä pienin. Puheenjohtajina tämän ryhmän edustajia oli 25% eli toiseksi eniten.¹⁵ Yleensä Sosiaali- ja opetusalan työntekijöitten määrä oli kaikissa ryhmissä vähäinen.

Mielenkiintoisimman osan tässä tarkastelussa muodostaa ryhmä muut. Heidän osuutensa koko johtokunnan jäsenistöstä oli vuosina 1960-1984 24% eli lähes yhtä suuri kuin kahden suurimman ryhmän. Kuitenkin tähän ryhmään kuuluu johtokunnan johtopaikoille valituista ainoastaan yksi sihteeri, joka näin muodosti 13% osuuden.¹⁶ Tämän tarkastelun perusteella ryhmän muut edustajat olisivat olleet pääasiassa johtokunnan rivijäseniä, jotka eivät joko koskaan päässeet tai eivät olleet kiinnostuneita seuran varsinaisista johtotehtävistä.

¹⁵ JyMa, SVUL:n Keski-Suomen piirin arkisto, Viitasaaren Viestin toimintakertomus vuodelta 1962; ViA, vuosikokouksien pöytäkirjat vuosilta 1948-1957, 1960-1961, 1963-1964 ja 1969 sekä toimintakertomukset vuosilta 1958-1959, 1965-1968 ja 1970-1987.

¹⁶ Kuten ed.

Kaikkiaan johtokunnan ja sen vaikutusvaltaisimpien jäsenten jakauma poikkeaa melkoisesti toisistaan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tehtävät näyttävät ohjautuneen tiettyjen ammattiryhmien edustajille. Sihteerin tehtävät jakautuvat tasaisimmin, vaikka saattaisi kuvitella talouden ja liike-elämän ammattilaisten miehittäneen tämän paikan. Johtokunnan jäsenistö jakautuu eri ammattiryhmien kesken tasaisesti. Keskimäärin vähiten johtokunnassa ja sen määrävimmillä paikoilla on ollut sosiaali- ja opetusalan taustan omaavia henkilöitä. Ryhmä muut näyttäytyy oikeastaan vain johtokunnan jäsenenä.

Lisäksi voidaan vertailla sitä, kuinka pitkään johtokunnan eri paikoilla viihdyttiin. Kaikkein pisimpiä rupeamia olivat jäsenyyskaudet, joiden keskimääräiseksi pituudeksi tulee 4,3 vuotta. Johtopaikoilla pysyttiin hieman lyhyempiä jaksoja. Puheenjohtajuuskausien keskiarvo oli 3,8 vuotta, varapuheenjohtajat pysyivät tehtävissään 2,8 vuotta ja sihteerit 3,3 vuotta.¹⁷ Erot eivät ole merkittäviä, kun ottaa huomioon, että johtotehtäviin valittiin tavallisesti jo johtokunnan jäsenenä aiemmin toimineita henkilöitä. Lisäksi jotkut jäivät vielä johtokuntaan puheenjohtajuus tai sihteerikausiensa jälkeen.

¹⁷ kuten ed.

Jo aiemmin on käynyt selväksi Viitasaaren Viestin johtokunnan miesvaltaisuus. Tässä suhteessa ei voi havaita eroa johtopaikkojen ja rivijäsenten välillä. Tarkastelujakson aikana seuralla oli yksi naispuolinen sihteeri. Koko johtokunnassa puolestaan istui vuosina 1960-1984 yhteensä neljä naisjäsentä, mikä on suhteellisesti aivan samaa luokkaa.¹⁸

Näin saadaan Viitasaaren Viestin johtokunnasta ja sen johtohankilöistä jonkinlainen käsitys. Jäseninä istui siis vuosina 1960-1984 teknisen tai talous ja liikealan ammatillisen taustan omaavia miehiä, jotka pysyivät tehtävässään keskimäärin hieman yli neljä vuotta. Puheenjohtajat puolestaan olivat pääasiassa teknisen alan työntekijöitä yhtä selvästi kuin varapuheenjohtajat talouden tai liike-elämän ammattilaisia. Sihteereiden ammatillinen tausta löytyi samoista ryhmistä kuin puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien, mutta tasasuhteessa. Johtotehtävien toimikaudet olivat hieman jäsenyyskausia lyhyempiä.

¹⁸ kuten ed.

6. JOHTOKUNTA TOIMINNASSA

6.1. URHEILUASIAIAT

Urheiluseuran johtokunta joutuu päättämään monenlaisista asioista. Jos tarkastelee pelkkää arkistoa, saattaa luulla että seuran pyrkimyksenä on vain hankkia ja käyttää rahaa tai järjestää erilaisia kokouksia, joissa toimihenkilöt istuvat. Kuitenkin pääasiallinen tarkoitus on urheilutoiminta, minkä edellytysten luominen on erityisesti johtokunnan harteilla. Varsinaiseen kenttätööhön puuttumisessa tapahtui Viitasaaren Viestin johtokunnassa muutos tämän tarkastelujakson aikana: vastuuta alettiin vähitellen jakaa yhä enemmän jaostoille.

Vielä 1950-luvulla johtokunta oli tehnyt lähes kaikki päätökset, jotka koskivat vaikkapa kilpailujen järjestämisestä. Kun tullaan 1960-luvun puolelle, ei tällaisiin yksityiskohtiin enää puututtu yhtä usein. Silti johtokunta saattoi vuosikymmenen alussa edelleen kirjata pöytäkirjaan päätöksen painiharjoitusten lopettamisesta kevätkauden osalta, tai että seuraavana kesänä järjestettäisiin kahdet kansalliset yleisurheilukilpailut.¹ Toisaalta kisojen järjestäminen ja niiden anominen oli tuolloin keskusjärjestön ja lajiliittojen vaikutuksesta paljon nykyistä säädellympää: heikko

¹ ViA, johtokunnan pöytäkirjat 22.4. ja 11.12.1960.

menestys SM-kisoissa saattoi kokonaan estää kansallisten kisojen järjestämisen, kuten Viestille kävi yleisurheilun osalta v. 1967.²

Joskus johtokunta saattoi joutua vastahankaan myös toisia seuroja ja lajiliittoa vastaan, kuten keihäänheittäjä Martti Simosen seurasiirtoasiassa. Viesti ei halunnut päästää Simosta Jyväskylän Kenttäurheilijoihin, ja kieltäytyi hyväksymästä siirtoa Suomen Urheiluliiton (SUL) pyynnöistä huolimatta. Lopulta SUL yksipuolisella päätöksellä vaihtoi Simosen seuran, mistä johtokunta vielä laati kirjelmän Urheilulehteen.³

Vähitellen johtokunta kuitenkin lakkasi virallisesti ottamasta kantaa seuran kenttätööhön. Jo 1960-luvun puolivälissä urheilua koskevat päätökset olivat enemmän periaatteellisella tasolla, kuten eri lajiliittoihin liittymistä koskevia. Tällainen päätös tehtiin koripallon ja voimistelun osalta 12.11.1964.⁴ Urheilutapahtumiin saatettiin viitata mikäli kyseessä oli uusi laji, kuten lentopallon kyläkuntasarjan alkaessa kesällä 1965.⁵

² Mäkelä 1995, s. 43.

³ ViA, johtokunnan pöytäkirjat 9.2. ja 1.3.1961.

⁴ ViA, johtokunnan pöytäkirja 12.11.1964.

⁵ ViA, johtokunnan pöytäkirja 9.7.1965.

Urheilijoiden välinehankinnat olivat myös johtokunnan päättävissä. Vielä 1940-luvulla yksittäinen urheilija saattoi anoa seuralta esimerkiksi piikkareita joita seura taas anoi piiriltä, mutta 1960-luvun lopulla luovutettiin seuran merkeillä varustettuja verryttelyasuja ainoastaan A-luokan tuloksen saavuttaneille urheilijoille. Myös joukkueet - esimerkiksi jääkiekkjoukkue - varustettiin pitkälti seuran puolesta.⁶

Vielä 1960-luvun lopulla ei urheilijoilla ollut minkäänlaista vakuutusten tuomaa turvaa, joka tänä päivänä edustustasolla liittyy lähes poikkeuksetta kilpailulisensseihin. Viitasaaren Viestin johtokunnassakin oli asiaa pohdittu jo 1950-luvulta lähtien, kun seuran urheilijoille oli kilpailuissa aiheutuneiden tapaturmien johdosta maksettu korvauksia omasta kassasta.⁷ Lopulta saatiin aikaiseksi päätös, jonka perusteella edustusurheilijoille otettiin vakuutus seuran puolesta.⁸ Päätös ei kuitenkaan koskenut automaattisesti kaikkia, sillä vielä vuonna 1972 johtokunta päätti erikseen kolmen painijan vakuuttamisesta.⁹ Usein vakuutuksia otettiinkin yksittäisiä kilpailuja varten, joskin tämä oli vakuutettavien oman passiivisuuden vuoksi joskus hankalaa,

⁶ ViA, johtokunnan pöytäkirjat 17.4.1967 ja 23.11.1967; Mäkelä 1995, s. 18.

⁷ Mäkelä 1995, s. 29.

⁸ ViA, johtokunnan pöytäkirja 21.5.1969.

⁹ ViA, johtokunnan pöytäkirja 14.3.1972.

sillä seuran edustusurheilijat eivät vielä 1970-luvullakaan juuri kiinnostuneet asiasta.¹⁰

Kun tullaan 1970-luvulle, vähenevät johtokunnan pöytäkirjasta viittaukset varsinaiseen urheilutoimintaan merkittävästi. Ainoastaan vuosien 1973-1976 toiminnanjohtaja Einari Heikkilä kirjautti omia linjauksiaan, jotka tosin eivät saaneet enemmistön kannatusta. Tällainen ehdotus oli keskittyminen vähempiin lajeihin, jotta saataisiin parempia tuloksia.¹¹ Urheilutoimintaan suoranaisesti vaikuttanut toimenpide oli myös suunnistusjaoston lakkauttaminen, kun erikoisseura Viitasaaren Suunta perustettiin syksyllä 1979 ja kaikki Viestin aktiivit siirtyivät sen riveihin.¹²

Tarkastelujakson loppuun ajoittui Viitasaaren Viestin hiihdon nousukausi. Suurta innostusta kuvastaa se, että johtokunta kirjasi pöytäkirjaansa Kauko Hämäläisen seuran ensimmäisenä ulkomailla Suomea edustaneena hiihtäjänä.¹³ Osuutensa asiaan lienee ollut sillä, että hiihtoväki oli tuolloin johtokunnassa erityisen aktiivista.

¹⁰ Erkki Kantolan haastattelu 25.4.1995.

¹¹ ViA, johtokunnan pöytäkirja 22.4.1974.

¹² ViA, johtokunnan pöytäkirja 20.11.1979.

¹³ ViA, johtokunnan pöytäkirja 17.2.1982.

Tällä tavoin Viitasaaren Viestin johtokunnan toiminta vähitellen muuttui vuosina 1960-1984 yhä enemmän taloudesta ja seuran hallinnosta vastaavaksi organisaation johtajaksi. Jo 1970-luvulle tultaessa johtokunta otti entistä harvemmin kantaa kentällä tapahtuvaan urheilutoimintaan, vaan se jätettiin jaostojen vastuulle.

6.2 SEURAN JOHTAMINEN

Urheiluseurassa johtokunnan tehtävänä on huolehtia ennen kaikkea suurista linjoista. Tähän kuuluu pitkän tähtäimen suunnitelmien luominen ja toimintaedellytysten ylläpitäminen. Paitsi talous, myös seuran organisaatio on pidettävä sellaisessa kunnossa että järjestelmä toimii. Silti joudutaan huolehtimaan myös pienemmistä asioista, jotka eivät välttämättä vaikuta tärkeiltä, mutta kuuluvat sosiaaliseen toimintaan.

Viitasaaren Viestin johtokunnan velvollisuuksiin kuului myös ansioituneiden seuran jäsenten muistaminen. Tällainen ei ehkä vaikuta tärkeältä, mutta on kuitenkin arvokasta jäsenistön yhteishengen kannalta. Toisaalta urheiluseura ei voisi toimia ilman jäsenistönsä panosta. Viestissä oli yhtenä käytäntönä urheilu- ja muissakin seuroissa yleinen oman pienoislipun luovuttaminen, kuten tehtiin entisen

monivuotisen varapuheenjohtajan, Veli-Matti Sepän täyttäessä 50 vuotta keväällä 1960.¹⁴ Toisaalta voitiin anoa erilaisia valtakunnallisia huomionosoituksia, kuten seuran kaikkien aikojen menestyneimmälle naisurheilijalle Elvi Minkkiselle naisurheilun ansiomerkkiä.¹⁵

Johtokunta ohjaili Viitasaaren Viestin toimintaa vielä 1960-luvulla perustamalla erilaisia toimikuntia. Esimerkiksi tanssilavan rakentamista varten perustettiin sellainen vuoden 1960 lopulla. Mainittakoon että kaikki toimikunnan jäsenet kuuluivat myös johtokuntaan.¹⁶ Tämä into oli kuitenkin vähenemään päin, ja myöhemmin asiat hoidettiin jo aiemmin perustetuissa jaostoissa tai suoraan johtokunnassa.

Aiemmin on jo kuvattu seuran palveluksessa olleiden toiminnanjohtajien vaihteita. He eivät kuitenkaan olleet ainoita Viestiltä palkkaa saaneita henkilöitä. Kun seuran tanssilava aloitti toimintansa vuonna 1964, palkattiin ravintolaa hoitamaan emäntä ja vahtimestari. Nämä tehtävät eivät kuitenkaan olleet päätoimisia.¹⁷ Lisäksi johtokunnan palkkaamia olivat myöhemmin bingohallia hoitaneet henkilöt.¹⁸

¹⁴ ViA, johtokunnan pöytäkirja 24.5.1960.

¹⁵ ViA, johtokunnan pöytäkirja 10.5.1960.

¹⁶ ViA, johtokunnan pöytäkirja 11.12.1960.

¹⁷ ViA, johtokunnan pöytäkirja 7.7.1964.

¹⁸ Mäkelä 1995, s. 53.

Johtokunnan pöytäkirjoista löytyy lopulta melko vähän toimintastrategiaan liittyviä kohtia. Oikeastaan 1960-luvulla näitä olivat vain huoli puheenjohtajan löytymisestä, mikä ehdokkaiden puutteessa jouduttiin vuonna 1965 jättämään vuosikokouksen päätettäväksi sekä jäsenkorttien myynnin laimeus, jota johtokunta yritti vuonna 1966 ratkaista talloilla.¹⁹ Esimerkiksi yhteyksistä Viitasaaren kuntaan ei juuri merkintöjä löydy, joten niitä ei liene kovin paljoa ollut tai ne hoidettiin epävirallisempia teitä.

Ilmeisesti Viitasaaren Viestin toiminta oli joutunut 1970-luvun puoliväliin tultaessa jonkinlaiseen suvantovaiheeseen, sillä syksyllä 1976 johtokunta pohdiskeli keinoja toiminnan herättämiseen. Sellaiseksi suunniteltiin jaostojen yhteisen toimintakalenterin julkaisemista.²⁰ Myöhemmin annettiin jäsenhankinta jaostojen tehtäväksi, jolloin nämä myös saivat käyttää hankkimansa maksut omaan toimintaansa. Samalla johtokunnan jäsenet päätettiin valita neljästä vahvimmasta jaostosta.²¹ Keskittäminen katsottiin siis tässä tapauksessa parhaaksi keinoksi tehostaa seuran toimintaa.

Seuraavan vuosikymmenen alkuun mennessä ote näyttäisikin jämäköityneen. Alkuvuodesta 1981 johtokunta järjesti seuran

¹⁹ ViA, johtokunnan pöytäkirjat 7.5.1965 ja 29.9.1966.

²⁰ Via, johtokunnan pöytäkirja 16.8.1976.

²¹ Via, johtokunnan pöytäkirja 24.11.1976 ja syyskokouksen pöytäkirja 29.11.1976.

jaostojen ja Viestin alaisuudessa toimineiden kyläseurojen yhteisen palaverin, jossa kaikki saivat esitellä toimintaansa.²² Näin pyrittiin ilmeisesti saamaan aikaan tehokkaampi työnjako jaostojen ja kyläseurojen välillä. Saman vuoden lopulla kehoitettiin jaostoja budjetoimaan menonsa omien tulojen mukaan, mitä vastaan toiminnanjohtaja voisi laatia koko seuran talousarvion ja osoittaa jaostoille rahaa mahdollisuuksien mukaan.²³

Viimeisenä vaiheena otettiin käyttöön SVUL:n ohjeiden mukaisesti liikkeenjohdosta omaksuttu tavoitejohtamisjärjestelmä. Siinä seuran organisaation tehtävät määriteltiin tarkoin. Johtokunnassakin jokaiselle jäsenelle tuli oman osa-alueen hoitaminen, joten nyt kävi entistä hankalammaksi jättäytyä rivijäseneksi.²⁴ Tällä periaatteella jatkettiin tarkastelujakson loppuun ja pitemmällekin.

Johtokunta ei siis pitkään aikaan kirjannut varsinaisia periaatekeskusteluja pöytäkirjoihinsa, vaikka niitä todennäköisesti käytiinkin. Strategian suunnittelu näyttäisi alkavan määrätietoisemmin vasta 1970-luvun puolivälin jälkeen. Vielä 1960-luvulla johtokunnan harteilla oli paljon seuran juoksevien asioiden hoitoa, jotka myöhemmin jaettiin

²² ViA, johtokunnan pöytäkirja 9.2.1981.

²³ ViA, johtokunnan pöytäkirja 28.10.1981.

²⁴ ViA, johtokunnan pöytäkirja 29.11.1982 ja kehittämissuunnitelma 1980-luvulla.

organisaation muille osille, pääasiassa jaostoille. Erilaisista toimikunnista luovuttiin pääasiassa jo 1960-luvulla ja samalla asioista päättäminen lienee nopeutunut.

6.3. TALOUS

Johtokunnan moninaisten tehtävien joukossa talouteen liittyvät päätökset olivat kuitenkin Viitasaaren Viestissä vuosina 1960-1984 tärkeimpiä. Pitkään johtokunta päätti kaikesta rahaan liittyvästä, ja viimeisimpinä vuosinakin talouden hoidon päälinjoista. Pöytäkirjoissa suurin osa kohdista käsitteleeekin tavalla tai toisella taloudenpitoa.

TULOT

Tärkein johtokunnan vastuulla ollut asia oli varojen hankinta, olihan jostain löydettävä rahat toiminnan pyörittämiseen. Kuinka paljon rahaa lopulta käytettiin? Vielä 1960-luvun alkuvuosina markkamäärät olivat pieniä, mutta vuosikymmenen puolivälissä summat alkoivat kasvaa. Vuodelle 1962 oli budjetoitu 1 230 000 (n. 116 000) markkaa. Kolmen vuoden kuluttua tase oli 46 000 (n. 355 000) markkaa. Huippu saavutettiin vuonna 1967, jolloin rahaa kulki seuran kassan kautta 179 000 (n. 1 260 000) markkaa. Tuolta vuodelta on

myös suurin ylijäämä, 21 000 (n. 147 000) markkaa.²⁵ Parantunut tulos johtui pääasiassa vuonna 1964 avatusta tanssilavasta, joka ylläpiti seuran taloutta 1970-luvun alkuun asti. Tanssituotot kohosivat parhaimmillaan vuoden 1994 rahassa 450 000 markkaan.²⁶

Seuraava vuosikymmen oli alkuvuosien osalta vaikea. Vuoden 1973 tulot putosivat 37 000 (177 000) markkaan. Tilanne kuitenkin saatiin vakiinnutettua ja vuosina 1975-1979 Viitasaaren Viestin käytettävissä oli vuoden 1994 rahassa mitattuna 560 000-970 000 markkaa.²⁷ Vaikeuksia aiheuttivat hiipuva tanssilavatoiminta sekä velkainen Urheilutalosaatiö jonka seura oli lunastanut kokonaan haltuunsa vuonna 1970. Se jouduttiin pelastamaan paikkakunnalla järjestetyllä puunkeräyksellä vuoden 1973 aikana.²⁸ Merkittävin tulonlähde 1970-luvulla olivat bingotoiminta, joka parhaimmillaan vuonna 1977 tuotti kaksi kolmasosaa seuran käytettävissä olleista varoista, eli 144 000 (392 000) markkaa. Lisäksi varoja kassaan toi lakkautetun tanssilavan vuokraus varastotiloiksi joulukuussa 1975. Tämä päätös ei suinkaan ollut

²⁵ JyMa, SVUL:n Keski-Suomen piirin arkisto, Viitasaaren Viestin toimintakertomus vuodelta 1962; ViA, Viitasaaren Viestin toimintakertomukset vuosilta 1965 ja 1967.

²⁶ Mäkelä 1995, s. 39-41.

²⁷ ViA, Viitasaaren Viestin toimintakertomukset vuosilta 1973 ja 1975-1979.

²⁸ Mäkelä 1995, s. 51.

yksimielinen, vaan aiheutti eriäviä mielipiteitä johtokunnassa.²⁹

Vielä 1960-luvun alussa kunnalta saadut määrärahat käytettiin pääasiassa kyläseurojen hyväksi. Varsin pitkään avustukset jaettiin keskusjärjestökohtaisesti siten, että SVUL:n ja TUL:n seurojen osuudet olivat yhtä suuret. Tämä jako oli käytännössä Viestille tappiollinen, sillä SVUL:n osuudesta jaettiin myös Viitasaaren Naisvoimistelijoiden avustus, kun TUL:n avustus meni kokonaan Viitasaaren Toveille. Esimerkiksi vuoden 1960 avustuksesta, jonka kokonaissumma oli 75 000 (vuoden 1994 rahassa 7 500) markkaa pääseura sai 20 000, Mäntylän Sepot 15 000, Toulauden Terä 15 000, Keihärinkosken Kimmo 10 000 ja Kymön Kosken-Pojat 5 000 markkaa. Naisvoimistelijoiden osuus oli 20 000 markkaa.³⁰ Kyseessä eivät siis olleet mitkään suuret rahat.

Tämän jälkeen kunnan avustus menetti käytännön merkityksensä pitkäksi aikaa, sillä sen reaaliarvo ei kasvanut pitkään aikaan, kun samalla seuran käyttämät rahamäärät taas moninkertaistuivat. Esimerkiksi vuodelle 1969 Viesti sai 1 200 (n. 8 500) markkaa, kun talousarvion loppusumma oli 89 700 (n. 630 000) markkaa. Nyt koko avustus tosin käytettiin

²⁹ ViA, johtokunnan pöytäkirjat 26.11. ja 8.12.1975; Mäkelä 1995 s. 51-53.

³⁰ Vka, Viitasaaren kunnalliskertomus vuodelta 1960; ViA, johtokunnan pöytäkirja 29.1.1960.

pääseuran kuluihin.³¹ Avustukset pysyivät jatkossakin pieninä aina 1980-luvun alkuun, eli uuden liikuntalain voimaantuloon saakka.

Vuoden 1980 liikuntalaki suuntasi kuntien myöntämät avustukset toimiville seuroille. Kunnat puolestaan saivat tähän tarkoitukseen määrättyä valtionapua. Siten seura-avustukset kasvoivat muutamassa vuodessa moninkertaisiksi, juuri tämän tarkastelujakson lopulla.³² Kun vuonna 1979 kunta myönsi Viitasaaren Viestille 9 100 (21 400) markkaa, kohosi summa vuoteen 1985 mennessä 62 000 (87 000) markkaan.³³

Vielä seura-avustuksia merkityksettömämpiä olivat jäsenmaksut, sillä ne olivat pieniä eikä niitä yleensä saatu kattavasti perittyä. Esimerkiksi vuonna 1977 aikuisten jäsenmaksu oli 5 (13,60) markkaa, vaikka johtokunta olikin ehdottanut kaksinkertaista summaa. Seuran jäsenmäärä lienee ollut noin tuhannen tienoilla.³⁴

MENOT

³¹ VIA, johtokunnan pöytäkirjat 6.8.1968 ja 28.1.1969.

³² Juppi 1995, s. 245, 257.

³³ ViA, Viitasaaren Viestin toimintakertomukset vuosilta 1979 ja 1985.

³⁴ ViA, johtokunnan pöytäkirja 11.11.1976 ja toimintakertomus vuodelta 1977.

Paitsi tuloja, joutui johtokunta valvomaan lähinnä jaostojen rahankäyttöä. Yleensä urheiluseuroissa on tapana, että kaikki mikä tulee myös menee ja hieman ylikin jos mahdollista. Myös Viitasaaren Viestin johtokunta joutui aika ajoin puuttumaan liiaksi varoja nielevään toimintaan.

Vielä 1960-1970-luvuilla Viestissä oli vallalla käytäntö, jonka mukaan tietyt kriteerit täyttävälle edustusurheilijoille maksettiin kiinteää päivärahaa muille paikkakunnille suuntautuvista kilpailumatkoista. Vuoden 1960 alussa tämä oli 600 (60) markkaa ilman sen tarkempaa määrittelyä.³⁵ Vuodelle 1977 määriteltiin päivärahan suuruudeksi 50 (136) markkaa, mutta sitä sai vain SM-kilpailuihin.³⁶ Sittemmin on siirrytty matkakorvauksiin, joista jaostot ovat itse vastanneet.

Urheiluun suoranaisesti suuntautuneista menoista tärkeimpiä olivat jaostojen määrärahat. Esimerkiksi vuodelle 1964 edustus- ja matkakuluihin budjetoitiin yhteensä 3 800 (n. 31 000) markkaa, joten kovin suurista määristä ei jaostokohtaisesti ollut kysymys.³⁷ Tulojen kasvu näkyi jo viiden vuoden kuluttua, sillä silloin jaostoille varattiin talousarviossa 21 500 (136 000) markkaan, mikä oli vajaa neljännes seuran

³⁵ Via, johtokunnan pöytäkirja 31.1.1960.

³⁶ ViA, johtokunnan pöytäkirja 6.1.1977.

³⁷ ViA, johtokunnan pöytäkirja 12.3.1964.

budjetista.³⁸ Vielä tuolloin määrärahoista riitely ei yltänyt ainakaan pöytäkirjatasolle.

Kun tultiin 1970-luvulle, oltiin jouduttu taloudellisesti tiukalle. Vuoden 1971 tilinpäätös oli yli 19 000 (110 000) markkaa tappiollinen ja se johtui pääasiassa jaostojen suurista määrärahaylityksistä, minkä katsottiin johtuneen toiminnan vilkastumisesta ja hintojen noususta.³⁹ Jaostojen määrärahat pysyivät suunnilleen entisellä tasolla, vaikka seuran tulot vähenivätkin, eli varat ohjautuivat 1970-luvulla entistä paremmin urheilutoimintaan. Esimerkiksi vuonna 1973 talousarvoissa jaostojen osuus oli yli 40% seuran kuluista.⁴⁰

Taloudellisesti niukkojen aikojen jatkuessa yli 1970-luvun puolenvälin, edustivat jaostojen osuudet jatkuvasti lähes puolta seuran talousarviosta. Kun budjetit kasvoivat jälleen 1970-1980-lukujen vaihteessa, väheni jaostojen osuus, kuten vuodelle 1979 jolloin se oli pudonnut enää kolmannekseen.⁴¹ Kun tullaan 1980-luvulle, siirtyi pääasiallinen vastuu varojen hankinnasta johtokunnalta jaostoille, eikä johtokunnan myöntämällä määrärahoilla enää ollut yhtä suurta merki-

³⁸ ViA, johtokunnan pöytäkirja 28.1.1969.

³⁹ ViA, johtokunnan pöytäkirja 17.1.1972.

⁴⁰ ViA, johtokunnan pöytäkirjat 23.11.1972 ja 8.1.1973.

⁴¹ ViA, johtokunnan pöytäkirja 16.11.1978.

tystä kuin ennen. Vuonna 1984 jaostojen omarahoitus oli jo 54% ja liikuntalain mukainen seura-avustus täytti jo liki kolmanneksen urheilumenoista.⁴²

Johtokunta joutui myös tekemään tärkeitä yksittäisiä taloudellisia päätöksiä. Ensimmäinen tarkastelujaksolle kuuluva ja pitkään vaikuttanut ratkaisu oli jo aiemmin kuvattu tanssilavan rakentaminen. Se tehtiin tulojen hankkimiseksi, joten sitä voidaan pitää investointina. Samanlainen päätös oli bingon aloittaminen.

Tuottavien toimenpiteiden lisäksi jotkut päätökset aiheuttivat vain kuluja. Tällainen oli liittyminen Savivuori Osa-keyhtiöön, jonka oli tarkoitus perustaa yksityinen hiihtokeskus Viitasaarelle vuonna 1970. Viesti merkitsi osakkeita 10 000 (62 000) markan arvosta ja oli kunnan ohella suurin osakas.⁴³ Yhtiö hoitikin käytännössä laskettelurinteen toimintaa vuoden 1977 loppuun asti, jolloin rinne kunnallistettiin ja Viesti muiden tavoin luopui osakkeistaan korvauksetta.⁴⁴ Tämä sijoitus tuotti siis seuralle vain tappiota.

⁴² Mäkelä 1995, s. 65.

⁴³ ViA, johtokunnan pöytäkirja 6.2.1970.

⁴⁴ ViA, johtokunnan pöytäkirja 21.11.1977.

Seuran kannalta tärkeämpää oli Urheilutalososätiön lunastaminen Viestille vähemmistöosakkailta vuonna 1970. Aiemmin seuralla oli ollut 3/5 enemmistö vuonna 1951 perustetussa säätiössä, joka hallinnoi Viitasaaren Urheilutaltoa.⁴⁵ Lunastaminen ajoi seuran niin pahaan taloudelliseen ahdinkoon, että vuoden 1973 syksyllä pohdittiin jo sen myymistä kunnalle. Lopulta talo päätettiin pelastaa seuralle puukeräyksen avulla, mikä toteutettiin seuraavan talven aikana. Keräys tuotti lopulta 60 000 (n. 250 000) markkaa, joka riitti säätiön velkojen maksuun. Tästä päätöksestä ei johtokunnassa suinkaan oltu yksimielisiä, vaan osa olisi halunnut eroon säätiöstä ja talosta.⁴⁶

Taloudenpito oli siis urheiluseura Viitasaaren Viestissä varsin moninaista toimintaa. Välillä budjetit ylsivät nykyrahassa mitattuna miljoonatasolle, kun toisinaan jouduttiin toimimaan vähillä rahoilla. Päätökset olivat toisinaan raskaita kun toisaalta puututtiin aivan pieniinkin yksityiskohtiin. Pääasiallinen linja näyttäisi kuitenkin olevan, että taloudellista valtaa siirrettiin vuosina 1960-1984 vähitellen johtokunnalta jaostoille. Huonompina aikoina rahat käytettiin enimmäkseen urheiluun, kun hyvinä vuosina

⁴⁵ ViA, johtokunnan pöytäkirja 25.5.1970; Mäkelä 1995, s. 84.

⁴⁶ ViA, johtokunnan pöytäkirjat 9.11., 21.10. ja 15.11.1973 sekä 10.10.1974.

sitä pyrittiin investoimaan ja siten saamaan entistä suurempia tuottoja. Yleensä tulokset olivatkin hyviä.

7. PÄÄTELMIÄ

Viitasaaren Viesti edusti varmasti vuosina 1960-1984 tyyppillistä maaseutupaikkakunnan yleisseuraa. Se toimi Keski-Suomenkin oloissa hitaimman kehityksen alueella, joka kärsi väestöpaosta ja oli elinkeinorakenteen muutoksessa liki hitainta seutua läänin alueella. Kuitenkin seura toimi samalla tavoin kuin muutkin SVUL:n yleisseurat. Muutenkin vaikuttaa siltä, ettei seuran oman materiaalin perusteella pysty kovin paljon pääättelemään ympäröivästä yhteisöstä, eli paperit käsittelevät pääasiassa sisäisiä asioita. Voidaan siis sanoa, että Viitasaaren Viesti on toiminut omalla, eli urheilun sektorilla ja suhteet ympäröivään yhteisöön lienee hoidettukin henkilötasolla. Tämä koskee myös seuran ja kunnan välisiä suhteita. Käsillä olevan aineiston perusteella voi todeta, etteivät paikallisyhteisön muutokset aiheuttaneet dramaattisia muutoksia seuran toiminnassa.

Seuran päätöksenteon malliin ei sääntöjen puolesta tullut tarkastelujakson aikana muutoksia, vaikka toiminta käytännössä muuttuikin. Johtokunta nimittäin delegoi tehtäviä jakson loppua kohti tullessa yhä enemmän pienemmille yksiköille, eli käytännössä jaostoille. Johtokunta ei enää jakson viimeisinä vuosina puuttunut esimerkiksi urheilutoimintaan, vaan piti käsissään lähinnä taloushallinnon lankoja.

Johtokunta pysyi kuitenkin jatkuvasti seuran päätöksenteon keskeisenä elimenä. Siinä keskeisiä paikkoja olivat puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja sihteerin tehtävät. Huomiotaherättävään monet puheenjohtajat Viitasaaren Viestissä edustivat teknisen alan ammatillista taustaa. Toimikausien pituudet eivät merkittävästi poikenneet valtakunnallisista keskiarvoista. Varapuheenjohtajat ja sihteerit taas olivat pääasiassa kaupalliselta tai taloudelliselta alalta. Sosiaali- ja opetusalan taustan omaavia esiintyi tasaisesti, mutta em. ryhmiä vähemmän. Viljelijäväestöä ei näillä paikoilla juuri näkynyt, vaikka heitä seuran toiminnassa onkin ollut mukana runsaasti.

Johtokunnan jäsenyyden kohdalla kaudet olivat hieman pitempiä kuin johtopaikoilla, mihin luonnollisesti vaikuttaa se, että johtajuus useimmiten edellyttää aikaisempaa jäsenyyttä. Ammatillinen tausta taas jakautui jäsenten kohdalla huomattavasti tasaisemmin eri ryhmien välillä, mihin lienee vaikuttanut myös se, että otos on selvästi suurempi. Se ei kuitenkaan riitä kokonaan selittämään eroa, vaan oletettavasti ammatillinen tausta on vaikuttanut eri tehtäviin hakeutumiseen. Varmasti talous- ja liikeala sekä tekninen ala ja niistä seuraavat esimiesasemat ovat tehneet johtopaikoille asettumisen helpommaksi.

Johtokunnan toiminnassa kiinnittää huomiota se, että tarkastelujakson loppua kohden puututtiin yhä vähemmän pieniin

yksityiskohtiin. Tärkeimmäksi johtokunnan hallinnolliseksi sektoriksi muodostui entistä selvemmin talous. Siinäkin ns. juoksevien asioiden kirjaaminen kokousten pöytäkirjaan näytti jääneen vähemmälle. Yleensäkin suunnitelmallisuus ja työnjako näyttäisi lisääntyneen Viitasaaren Viestin johtokunnan toiminnassa vuosina 1960-1984.

LIITE

VIITASAAAREN VIESTIN PUHEENJOHTAJAT, VARAPUHEENJOHTAJAT JA
SIHTEERIT VUOSINA 1960-1984:

PUHEENJOHTAJAT:

Voitto Sippola	1954, 1959-1960
Valtteri Salolatva	1961-1963
Erkki Jänkä	1964-1965
Mauno Espo	1965
Vilho Pirinen	1966-1973
Vilho Sallisalmi	1974
Jaakko Kataisto	1975-1981
Teuvo Ruuhi	1982-1987

VARAPUHEENJOHTAJAT:

Veli-Matti Seppä	1952-1954, 1957-1960
Voitto Sippola	1959, 1961-1965
Erkki Kantola	1966-1970, 1973
Matti Hakala (Sp)	1971-1972
Paavo Kekarainen	1974
Martti Rantala	1975-1978
Kalevi Kahelin	1979-1980
Teuvo Ruuhi	1981
Jukka Torvelainen	1982

Matti Hakala (SYP) 1983

Veikko Holm 1984

SIHTEERIT

Erkki Kantola 1959-1961, 1962-1964

Viljo Pakkala 1962

Oiva Salonvaara 1965

Eero Halmiala 1966-1973

Saaraliisa Liikanen (Helenius) 1976-1978

Anssi Siidoroff 1979

Mikko Närhi 1982

Mikko Heinäniemi 1983-1987

LÄHTEET

ARKISTOLÄHTEET

Jyväskylän maakunta-arkisto (JyMa)

SVUL:n Keski-Suomen piirin arkisto

Viitasaaren kaupungin arkisto (VKA)

kunnalliskertomukset vuosilta 1960-1984

Viitasaaren urheilulautakunnan pöytäkirjat vuosilta
1931-1968.

Viitasaaren Viestin arkisto

johtokunnan pöytäkirjat vuosilta 1948-1984

huvi- ja talotoimikunnan pöytäkirjat 1940-1950-
luvuilta

kehittämissuunnitelma 1980-luvulla

syyskokouksen pöytäkirja vuodelta 1976

toimintakertomukset vuosilta 1958-1959, 1965-1968
ja 1970-1987

Viitasaaren Viestin säännöt vuodelta 1967

Voimistelu- ja urheiluseura Viitasaaren Viestin
säännöt vuodelta 1915

vuosikokouksien pöytäkirjat vuosilta 1948, 1950-
1957, 1960-1964 ja 1969.

KIRJALLISUUS

Granberg 1992, Granberg, Leo: Vaikea rooli - pienviljelijän tie asutustoiminnan ajalta tietoyhteiskuntaan. Suuri muutos, Suomalaisen yhteiskunnan kehityspiirteitä (toim. Marjatta Rahikainen). Vammala 1992.

Heinilä&Koski 1991, Heinilä, Kalevi - Koski, Pasi: Suomalainen liikuntaseura. Helsinki 1991.

Jokinen 1993, Jokinen, Jukka: Keski-Suomen talouselämä. Keski-Suomen historia 3. Keski-Suomi itsenäisyyden aikana (toim. Mauno Jokipii). Jyväskylä 1993.

Juppi 1995. Juppi, Joel: Suomen julkinen liikuntapolitiikka valtionhallinnon näkökulmasta vuosina 1917-1994. Jyväskylä 1995.

Koski&Heinilä 1988. Koski, Pasi - Heinilä, Kalevi: Suomalaisien liikuntaseurojen peruskartoitus. Jyväskylä 1988.

Kulha 1967. Kulha, Keijo: SVUL Keski-Suomen piiri 1907-1967. Jyväskylä 1967.

Laine 1975. Laine, Aaro: Urheilutoiminnan rahoitus. Urheilumme kasvot 6. Keuruu 1975.

Laitinen 1993. Laitinen, Erkki: Väestökehitys. Keski-Suomen historia 3. Keski-Suomi itsenäisyyden aikana (toim. Mauno Jokipii). Jyväskylä 1993.

Lehtinen 1988. Lehtinen, Leena: Jyväskylän Kenttäturheilijat 50 vuotta. Jyväskylä 1988.

Myllyntaus 1992. Myllyntaus, Timo: Vaaran laelta toimiston nurkkaan - taloudellinen kehitys ja elämänmuodon muutokset. Suuri muutos, suomalaisen yhteiskunnan kehityspiirteitä (toim. Marjatta Rahikainen). Vammala 1992.

Mäkelä 1995. Mäkelä, Petteri: Harrastuksesta huippu-urheiluun, Viesti 1915-1995. Viitasaari 1995.

Mönkkönen 1993. Mönkkönen, Mauri: Keski-Suomen sivistyselämä itsenäisyyden aikana. Keski-Suomen historia 3. Keski-Suomi itsenäisyyden aikana (toim. Mauno Jokipii). Jyväskylä 1993.

Pihkala 1982. Pihkala, Erkki: Maa- ja metsätalouden uusi asema. Suomen taloushistoria 2. Teollistuva Suomi (toim. Jorma Ahvenainen, Erkki Pihkala, Urho Rasila). Helsinki 1982.

Rantatupa 1993. Rantatupa, Heikki: Keski-Suomen puolue-elämä ja poliittinen ilmasto. Keski-Suomen historia 3. Keski-Suomi itsenäisyyden aikana (toim. Mauno Jokipii). Jyväskylä 1993.

Roiko-Jokela 1995. Roiko-Jokela, Heikki: Urheiluhistorian haasteita ja tutkimuskysymyksiä - urheiluseurojen sosiaalisen rakenteen tutkimus. Suomen urheiluhistoriallisen seuran vuosikirja 1995 (toim. Arto Nevala). Joensuu 1995.

Vihola 1993. Vihola, Teppo: Kunnalliselämä Keski-Suomessa kunnanvaltuustojen toiminta-aikana. Keski-Suomen historia 3. Keski-Suomi itsenäisyyden aikana. (toim. Mauno Jokipii). Jyväskylä 1993.

Viitasaarelaiset vapaussodassa 1938. Viitasaarelaiset vapaussodassa (toim. Pertti Uotila). Kuopio 1938.

Viitasaaren yrittäjät 1945-1995 1995. Viitasaaren yrittäjät 1945-1995 (toim. Petteri Mäkelä). Viitasaari 1995.

Wiman 1982. Wiman Ronald: Maalta kaupunkiin. Suomen taloushistoria 2 (toim. Jorma Ahvenainen, Erkki Pihkala, Urho Rasila) Helsinki 1982.

Ylikangas 1992. Ylikangas, Heikki: Valtio ja yhteiskunta. Suuri muutos, suomalaisen yhteiskunnan kehityspiirteitä (toim. Marjatta Rahikainen). Vammala 1992.

LEHDET

Viitasaaren Seutu.

HAASTATTELUT

Erkki Kantola 25.4.1995.

Voitto Sippola 10.4.1995.